

Slovenski št. 3 čebelar

letnik CXVIII – marec 2016

ISSN 0350-4697

**Sobotni posvet
na ApiSloveniji
ob 13. uri**

**Gradilni satnik – orodje v boju
proti varojam in še za kaj**

Kontrolirana kakovost – zaupanje kupcev

240 let prve čebelarske knjige v slovenskem jeziku

SADIKE MEDOVITIH TRAJNIC

Trajnice GOLOB-KLANČIČ

Specializirana vrtnarija za vzgojo trpežnih sadik z najbogatejšo ponudbo v Sloveniji.

ApiSlovenija 2016
prodaja sadik
HALA D

Strokovni nasvet in brezplačne zasaditvene skice za rastline, kupljene pri nas, ter ugodno pošiljanje ali dostava na želeni naslov.

Gojimo več kot 1200 vrst in sort, med njimi takšne, ki jih imajo čebele rade dišavnice, avtohtone rastline, okrasne trave in redke rastline, ki jih ne morete dobiti nikjer drugod.

Tel.: 05 307 88 10 ali 031 818 010, e-pošta: trajnice@trajnice.com, spletna stran: www.trajnice.com, naslov: Vitovlje 18, 5261 Šempas

**Pri Debeli
Čebeli**

NOVA TRGOVINA S ČEBELARSKO OPREMO

+ presenečenje

sobota
12.3.2016

PRISRČNO VABLJENI na **OTVORITEV**

NOVE TRGOVINE v Trzinu

-20%
NA VSE ARTIKLE

Posebni otvoritveni popust na vse artikle.

V soboto, 12.3. med 9:00 in 17:00
Kidričeva 11, industrijska cona Trzin Mlake

☎ 031 69 43 43

www.pridebelicebeli.si

UVODNIK

Spoštovani čebelarke in čebelarji!

S čebelami sem se prvič srečal sredi zime 1942/43. Na naši kmetiji v Kočevskih Poljanah je bil med drugo svetovno vojno partizanski zbirni center hrane za potrebe bolnišnic v gozdovih Kočevskega roga, za Bazo 20 in tudi za begunce, ki so bežali pred okupatorjem. In tako sem nekega zimskega dne, ko je bila snežna odeja še posebej debela, opazoval dva bolničarja, ki sta za našim podom razdirla naseljene kranjčice s čebelami. Otrple čebele sta ometala v sneg, izrezano satje z medom pa skrbno zlagala v čisto posodo. Ker so se mi uboge čebelice v snegu zasmilile, sem ju prosil, naj tega ne počneta. Eden od njiju me je zamišljeno pogledal (verjetno je bil čebelar) in dejal: »Veš pobič, tudi meni se čebele smilijo. Toda med nujno potrebujemo za oskrbo ran, pa tudi kot dobro zdravilo. Z izjemo žganja, medu in zelišč nimamo ničesar drugega.« Uboge otrple čebele sem pobiral v snegu in jih prenesel na toplo v hlev. Nekaj dni pozneje sem jih objete in združene v gruclah našel mrtve. Tako je bilo moje prvo srečanje s čebelami. Pozneje se je moje žalostno prvo srečanje s čebelami spremenilo v idilično skupno bivanje med čebelarjem in čebelo. S tem živim še dandanes.

Po več kot sedemdesetih letih se še vedno zelo živo spominjam tega dogodka. Nanj sem se spomnil tudi ob nedavni aferi z nedovoljenimi zdravili, saj naj bi čebelarji pridelovali strupen med. Nezaslišano in žalostno!

Doživeli smo nezaslišano gonjo proti slovenskemu medu in slovenskim čebelarjem, katere izhodišče je bilo v »paličicah z Vrhniko«. Prodaja medu se je tako rekoč čez noč ustavila. Vse skupaj je kot mora leglo na naša življenja. ČZS je v tej aferi dobro odreagirala. V medijih ji je uspelo učinkovito navajati protargumente, ki so bili v javnosti sprejeti pozitivno. Toda kljub vsemu je nastala škoda, ki ne bo hitro odpravljena. Pri tem gre za neupravičeno diskvalifikacijo naših pridelkov, to pa bo gotovo povzročilo dolgoročneje negativne posledice pri njihovem trženju.

V vsaki slabi stvari je tudi nekaj dobrega, to pa velja tudi za to afero. Ta je namreč pokazala na nekatere pomanjkljivosti, ki jih bomo morali v prihodno-

Fotografija na naslovnici: »Peloda bi, matica!« Za razvoj mlade zalege je potreben kakovosten vir beljakovin – pelod.

Foto: Franc Šivic

UVODNIK

August Gril	81
OBVESTILA ČZS	82
AFERA Z ZDRAVILI	
Ivan Atešek: Prelepo je bilo, da bi lahko trajalo	85
Vlado Pušnik: Odprto pismo ministru za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	86
IZ ZNANOSTI IN PRAKSE	
Vlado Auguštin: Gradilni satnik – orodje v boju proti varojam in še za kaj	93
Mag. Andreja Kandolf Borovšak: Krmljenje čebeljih družin	94
Nataša Lilek: Mikroorganizmi v cvetnem prahu	96
Franc Šivic: Novice iz sveta	98
SMGO	
Ivan Čopar: Kontrolirana kakovost – zaupanje kupcev	99
S KNJIŽNE POLICE	
Vlado Pušnik: Valerij Nikolajevič Korž: Čebele nam dajejo zdravje	100
DELO ČEBELARJA	
Jure Justinek: Čebelarjeva opravila v marcu	101
ZDRAVJE ČEBEL	
Mag. Ivo Planinc, dr. vet. med.: Veterinarski nasveti za marec	103
ČEBELJE PAŠE	
Jožica Golob-Klančič: Medovite trajnice in skrajne vremenske razmere	104
ZGODOVINA ČEBELARSTVA	
Prof. dr. Andrej Šalehar: 240 let prve čebelarске knjige v slovenskem jeziku	105
DOGODKI IN OBVESTILA	107
OBVESTILA ČZS	108
MALI OGLASI	114
V SPOMIN	120

INDEX

EDITORIAL August Gril

August Gril	81
ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA	82
AN AFFAIR WITH MEDICATION	
Ivan Atešek: Too Beautiful to Last	85
Vlado Pušnik: Open Letter to the Minister of Agriculture, Forestry and Food	86
FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK	
Vlado Auguštin: Building Frame – Tool in the Fight Against Varroa Mites and Much More	93
Andreja Kandolf Borovšak, MSc: Feeding of Bee Colonies	94
Nataša Lilek: Microorganisms in Pollen	96
Franc Šivic: World News	98
SHPGI	
Ivan Čopar: Controlled Quality – the Trust of Customers	99
OFF THE BOOKSHELF	
Vlado Pušnik: Valerij Nikolajevič Korž: Bees Give us Health	100
BEEKEEPER'S WORK	
Jure Justinek: Beekeeper's Tasks in March	101
BEES' HEALTH	
Ivo Planinc, MSc, DVM: Veterinary Advice for March	103
HONEYBEE FORAGE	
Jožica Golob-Klančič: Nectar Perennials and Extreme Weather Conditions	104
HISTORY OF BEEKEEPING	
Prof. dr. Andrej Šalehar, DSc: 240 Years of the First Beekeeping Book in Slovenian Language	105
NEWS AND EVENTS	107
ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA	108
SMALL ADS	114
IN MEMORIAM	120

sti urediti in popraviti. To bo tudi naloga predsednika ČZS po volitvah 5. marca 2016. V nekaterih obdobjih smo v Sloveniji težko našli kandidata za predsednika Zveze. Zdaj pa imamo konkurenco, kar je dobro. Vse življenje sem bil na čebelarstem področju izjemno dejaven tako na društveni kot tudi na zvezni ravni. Sodelovanje s čebelarji je bilo zame vedno prijetno. Čutil sem, da me je usoda privedla med ljudi, ki jih povezujejo čebele. In to so po navadi tisti, ki imajo čebele za vzor pridnosti in timskega dela. V minulih petnajstih letih nisem bil tako močno vpet v čebelarstvo. Kljub temu sem ostal čebelar in sem ves čas pozorno spremljal vse, kar se je v Sloveniji dogajalo na področju čebelarstva. Zgraditev Čebelarskega centra Slovenije na Brdu pri Lukovici leta 2002 je zaznamovala začetek novega obdobja za slovensko čebelarstvo. Novo obdobje je zahtevalo novo ekipo sposobnih mladih ljudi. Tako

v ČZS kot tudi med čebelarji po vsej Sloveniji so se začele pospešeno širiti naše dejavnosti. Tudi številčno nas je bilo vedno več. Sočasno so se začele odpirati tudi možnosti za razvoj čebelarstva v okviru evropske skupnosti. Lukovica – naš dom se je po vzoru čebel spremenil v čebelji panj, v katerem vrvi dan in noč. Dandanes je stavba lahko v ponos vsem slovenskim čebelarjem, saj je brez dvoma pripomogla k slavi in svetovni razpoznavnosti slovenskega čebelarstva. Pri tem je treba omeniti tudi slovenske čebelarje, saj je graditev centra pritegnila vse. Med njimi je bilo ves čas čutiti izjemno voljo in navdušenje. Rad imam naš predalpski čebelji paradiž. Deželo z najboljšimi vrstami medu in dobrimi čebelarji. Upam, da mi bo še dano uživati pohvale čebelarjev z vsega sveta, ki naše čebelarstvo in naše pridelke postavlja jo v sam vrh svetovnega čebelarstva!

August Gril, nekdanji podpredsednik ČZS

OBVESTILA ČZS

65. občni zbor Čebelarske zveze Slovenije

65. redni volilni občni zbor Čebelarske zveze Slovenije bo v soboto, 5. marca 2016, ob 9. uri, v prostorih ČZS na Brdu pri Lukovici. Dnevni red:

1. Slavnostni začetek in izvolitev delovnih organov občnega zbora.
2. Poročilo verifikacijske komisije.
3. Imenovanje volilne komisije.
4. Volitve predsednika, članov nadzornega odbora in častnega razsodišča ČZS.
5. Razglasitev izvoljenih članov upravnega odbora ČZS.
6. Razglasitev prejemnikov odličij in častnih diplom Antona Janše ter njihova podelitev.
7. Razglasitev prejemnikov priznanj predsednika ČZS in njihova podelitev.
8. Poročilo o uresničitvi delovnega in finančnega načrta ČZS za leto 2015 in predsednikovo poročilo.
9. Poročilo nadzornega odbora ČZS.
10. Razprava o poročilih.
11. Potrditev revidiranega poslovnega poročila ČZS za leto 2015.
12. Razrešnica predsedniku ter članom nadzornega odbora in častnega razsodišča ČZS.
13. Razglasitev volilnega rezultata volitev za predsednika, člane nadzornega odbora in častnega razsodišča ČZS.
14. Sprejem delovnega in finančnega načrta ČZS za leto 2016.
15. Delegatska vprašanja in predlogi.

Občni zbor je najvišji organ ČZS, ki ga sestavljajo delegati članov naše krovne čebelarske organizacije. En delegat zastopa enega člana ČZS, zato je vseh delegatov občnega zbora ČZS 207. Posamezen delegat ima na občnem zboru pravico glasovati samo, če se ga udeležuje kot delegat oz. če ima pooblastilo društva. Delegati morajo biti člani ČZS. Občni zbor je javen. Na tem občnem zboru bomo volili predsednika ČZS, člane nadzornega odbora in častnega razsodišča ČZS, poleg tega bo občni zbor pregledal tudi delo ČZS v minulem letu, predvsem pa bo sprejel program dela za to leto. Želja in cilj vseh nas je dobro delovanje in poslovanje ČZS, zato občni zbor ponuja priložnost in možnost, da delegati povedo mnenje svojega društva oz. območne čebelarske zveze o delovanju ČZS ter da podajo svoje predloge za izboljšanje dela ČZS. Žal se občnega zbora vsako leto udeleži samo 120–150 delegatov, ki so po večini vedno člani enih in istih društev. Vsem tem se zahvaljujemo za udeležbo in s tem za konstruktivno sodelovanje pri delovanju ČZS, hkrati pa vsa tista društva, katerih delegati se ne udeležujejo občnega zbora ČZS, prosimo, da izberejo take delegate, ki se bodo občnega zbora zanesljivo udeležili. Samo skupaj, s skupnimi močmi bomo lahko uresničevali želje čebelarjev iz vse Slovenije.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Pomembno obvestilo!

Spoštovane čebelarke in cenjeni čebelarji, urnik sobotnega dne čebelarskega posveta je letos nekoliko spremenjen, saj se bo **osrednji program začel ob 13. uri**. Od te ure naprej bo osrednja tema VARNOST IN KAKOVOST ČEBELJIH PRIDELKOV. V okviru tega bo »država« predstavila svoje usmeritve in tudi rešitve glede oskrbe zdravil proti varozi ter druge aktualne zadeve.

Ob 15. uri pa se bo začela okrogla miza o SVETOVNEM DNEVU ČEBEL, na kateri bo sodelovalo več ministrov iz sosednjih držav. Gre za zgodovinske

dogodek, saj bodo ti ministri prvi uradni sodelavci naše pobude. Razpravljali bomo predvsem o priložnostih, ki jih bo svetovni dan čebel omogočil čebelarjem, gospodarstvu, razvoju čebelarskega turizma ..., ne nazadnje pa tudi prizadevanjem za ohranjanje čebel. Spoštovane čebelarke in cenjeni čebelarji, prosim vas, da se tega dogodka udeležite v čim večjem številu.

Še enkrat POZOR, letos se bo osrednji del začel v soboto ob 13. uri!

Boštjan Noč, predsednik ČZS

ApiSlovenija 39. dnevi čebelarstva v Celju Celje, Celjski sejem, 12.–13. marec 2016

Največje, že 39. srečanje čebelarjev in vseh ljubiteljev čebel v regiji! Na njem boste lahko:

- izmenjali izkušnje in znanja s čebelarskimi kolegi,
- predstavili najnovejše izdelke, pripomočke in opremo za čebelarjenje ter
- izrabili možnost ugodnih nakupov na mednarodni prodajni razstavi.

V soboto, 12. marca 2016, bosta osrednji strokovni temi svetovni dan čebel, ki je priložnost tudi za slovensko gospodarstvo, ter prehrana čebel, v nedeljo, 13. marca 2016, pa bo osrednja strokovna tema namenjena dobrim čebelarskim praksam.

PROGRAM:

SOBOTA, 12. MAREC

9.00–18.00: Prodajna razstava (sejemska dvorana D in E)

9.30–12.30: Alenka Jurič, dr. vet. med. – Izobraževanje čebelarjev, zlasti začetnikov o zdravstvenem varstvu čebel

13.00–13.30: ODPRTJE POSVETOVANJA IN POZDRAVNI NAGOVORI NOVEGA PREDSEDNIKA ČZS IN GOSTOV

13.30–14.30: dr. Janez Posedi in mag. Andreja Kandolf Borovšak – Varnost in kakovost čebeljih pridelkov – naša trajna skrb in odgovornost

OSREDNJA TEMA: »SVETOVNI DAN ČEBEL« – PRILOŽNOST TUDI ZA SLOVENSKO GOSPODARSTVO

15.00–16.00: Okrogla miza o svetovnem dnevu čebel

NEDELJA, 13. MAREC

9.00–18.00: Prodajna razstava (sejemska dvorana D in E)

9.00–9.45: Predvajanje promocijskih čebelarskih filmov

9.45–10.00: Razglasitev zmagovalcev mednarodnega natečaja čebelarske fotografije ČZS 2015

10.00–13.00: **OSREDNJA TEMA: DOBRA ČEBELARSKA PRAKSA**

• Boris Bučar – Prehrana čebel

• Marjan Dolinšek – Predstavitev osmukalnika

• Franjo Podrižnik – Moj način čebelarjenja v AŽ-panju

• Slavko Lešek – Moj način čebelarjenja v LR-panju

• Gianfranco Cadeddu – Predstavitev novih sredstev za zatiranje varoj – Api Life Var

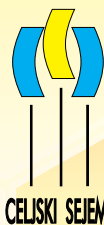
• Dr. Ulrike Lampe – Predstavitev novih sredstev za zatiranje varoj – MAQS

Vsako predavanje bo trajalo približno 30 min.

Organizator si pridržuje pravico do spremembe programa.

Informacije: Nina Ermenc Pangerl, tel.: 03/543 32 00

nina.ermenc@ce-sejem.si, www.czs.si, www.ce-sejem.si

Gremo na Štajersko

Letošnji 14. čebelarski praznik bo v soorganizaciji Čebelarke zveze Slovenije in Čebelarskega društva Rače 21. maja 2016 v Račah. Osrednja prireditev bo potekala v občinskem in krajevnem središču v neposredni bližini raškega gradu, spomenika z burno zgodovino.

Kraj leži v idiličnem okolju sredi Dravskega polja. Njegova naravna kulisa so Pohorje, Slovenske gorice in Haloze. V kraju in okolici se skrivajo številne narav-

**14. ČEBELARSKI
PRAZNIK**
■ 21. maj 2016

Foto: B.P.

ne in zgodovinske znamenitosti. Čeprav grad ne sodi med najstarejše gradove na Slovenskem, gotovo skriva zanimive zgodbe.

Vokalne skupine in oba zbora KUD Rače bodo obiskovalce 14. čebelarskega praznika s pesmijo popeljali skozi slovenske pokrajine, od vzhoda do zahoda in od severa do juga, ter tako simbolično prikazali območje, na katerem slovenski čebelarji čebelarimo z »našo« silko.

Vljudno vas vabimo, da se 21. maja 2016 udeležite 14. čebelarskega praznika v Račah. Osrednja prireditev se bo začela ob 11. uri. Z željo, da bomo izpolnili vaša pričakovanja, vas s svojo odprtostjo, gostoljubnostjo in veseljem pričakujemo čebelarji Čebelarskega društva Rače.

Upravni odbor Čebelarskega društva Rače

Tekmovanje v medeni kulinariki

V okviru čebelarskega praznika, ki bo 21. maja 2016 v Račah, bomo tudi letos organizirali tekmovanje v medeni kulinariki. K sodelovanju vabimo mešane ekipe, ki bodo zastopale posamezna dru-

štva oz. regijske zveze. Več informacij o tekmovanju dobite pri Tanji Magdič (tanja.magdic@czs.si ali 040/436 513).

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

Razpored obiskov v čebelarskih društvih v marcu 2016 – projekt »Svetovni dan čebel združuje Slovence in povezuje svet!«

Čas	Kraj	Čebelarsko društvo	Gostje
Četrtek, 3. 3. 2016 – kontaktna oseba ČZS Boštjan Kojek, 030/604 015			
8.00	Jožefova dvorana, Notranjska c. 6, Dolnji Logatec (pri cerkvi)	Logatec	Predstavniki občine, OŠ Osem talcev Logatec, gospodarstveniki, kulturna društva ...
9.15	Pred trgovskim centrom Mercator v Cerknici	Rakek, Cerknica, Begunje pri Cerknici	Marko Rupar, župan, OŠ Cerknica, OŠ Rakek, Matevž Podjed, Notranjski regijski park, KD Notranjska, KD Menišija, KD Rakek
10.30	Pred občinsko stavbo	Nova vas, Bloke	Jože Doles, župan, OŠ Toneta Šraja Aljoša, lokalna društva, predstavnik podjetja JUB
11.30	MGC Gaber, Cesta Notranjskega odreda 45, Stari trg pri Ložu	Loška dolina Stari trg	Janez Komidar, župan Občine Loška dolina, Sonja Jozelj, ravnateljica OŠ Heroja Janeza Hribarja Stari trg, Tatjana Leskovec, pomočnica ravnateljice, Vrtec Polhek Stari trg, Zdenko Truden, direktor javnega zavoda Snežnik, Janez Škerbec, Zavod za gozdove Slovenije, KE Stari trg, Slavica Cuk, članica uprave Kovinoplastike Lož, Jože Sterle, Steles, d. o. o., Marko Gorše, GO-RO LIV, d. o. o., Boris Koren, Zidarstvo Koren, s. p., Matjaž Antončič, LESTRANS, d. o. o., Matevž Žnidaršič, Sampri, d. o. o., Lojze Škulj, Kovica, d. o. o., Miha Kandare, Kandare, d. o. o., Emil Kandare, ESEA, d. o. o., Mario Žnidaršič, Janez Palčič, Čebelarstvo Palčič, Borut Kraševac, lokalni fotograf, glasilo Obrh
13.15	Kulturni dom Postojna	Postojna	Predstavniki občine, OEGZ Slovenije, Kmetijsko svetovalna služba, kulturna društva
14.15	Krpanov dom, Prečna ul. 1, Pivka	Pivka	Robert Smrdelj, župan Občine Pivka, Alenka Tomšič, ravnateljica OŠ Pivka, Neva Brce, ravnateljica OŠ Košana, Janko Boštjančič, direktor Javnega zavoda za turizem, Boštjan Požar, direktor RRA Zeleni kras, David Penko, direktor KOVOD Postojna
Sklepna prireditev za notranjski okoliš			

Prelepo je bilo, da bi lahko trajalo

Ivan Atelšek*, air.maat@siol.net

ČZS je z dejavnostmi ob Tradicionalnem slovenskem zajtrku okrepila zavest Slovencev o nujnosti samooskrbe z zdravo domačo hrano, številne »kmete« – proizvajalce doma pridelane hrane pa pozvala v gibanje, katerega posledica je bilo povečano povpraševanje po bolj zdravi in manj »špricani« hrani. Številne trgovine so začele naročati vrtnine, žita in tudi med pri domačih pridelovalcih, saj se je povpraševanje po doma pridelani hrani skokovito povečevalo. Po dolgih letih oskrbe naših porabnikov s pridelki iz Padske nižine, Egipta in Španije se je trg usmeril v domačo grudo.

Z dejavnostmi ob razglasitvi rojstnega dneva Antona Janše 20. maja za svetovni dan čebel je ČZS pritegnila veliko pozornosti. Razglasitev so že podprli predstavniki številnih držav po vsem svetu in se zahvalili ČZS za tako domiselni predlog in dejavnosti v zvezi s tem. Čebelarji smo ponosni, saj je spoštovanje naši praksi, znanosti in kranjici kot vrhunskemu dosežku slovenskih čebelarjev, izrazila tudi svetovna čebelarstva javnost. Tako majhna država, pa toliko znanja, da ne moreš verjeti.

Nekomu smo hudo stopili na žulj. Interesi velikih špekulantov z drugorazredno, v vodi pridobljeno zelenjavo ... Nenadoma so bili ogroženi interesi farmacevtskih multinacionalk in njihovih lobijev na dogovorjenih tržiščih. Za ustavitev nadaljnjega gibanja za samooskrbo slovenskega prebivalstva je bilo treba nekaj narediti in s tem zaščititi tuje interese.

Temu je bilo treba narediti konec! Udariti je bilo treba po populistični gonilni sili slovenske samooskrbe – po čebelarjih. Saj v vsej tej zgodbi sploh ne gre za Debevca, ne gre za ostanke dovoljenih in nedovoljenih sredstev v medu. Gre za ustavitev gibanja!

Veterinarska uprava Republike Slovenije (VURS) je leta vedela, da Debevec na Vrhniki izdeluje sredstva za zaščito čebel pred varojami. Slišal sem, da mu je izrekla tudi kazni. V čebelarških krogih je bilo kar približno 20 let slišati govorice o učinkovitem naravnem sredstvu, ki je ob odsotnosti veterinarske stroke in neučinkovitosti sredstev, ki jih je ponujala veterina, ter ob stalnem spreminjanju odločitev o tem, da je neko sredstvo dovoljeno, že nekaj mesecev pozneje pa prepovedano, reševalo številne slovenske čebelarje pred propadom.

ČZS je na številnih posvetovanjih, tudi z VURS-om, zahtevala, naj Debevčeva sredstva analizirajo in povedo, ali ustrezajo normativom – naj jih legalizirajo ali zavržejo. Stroka je mimo tega dopuščala, da je Debevec neovirano nadaljeval svojo proizvodnjo. Še več, stroka, na katero smo se zanašali, je g. Vladu Auguštinu in drugim predavateljem, ki so po sklepih UO ČZS predavali o sonaravnih ukrepih za zatiranje varoj, prepovedala nastopati pred čebelarji. V čebelarstvu se že vrsto let trudimo, da bi varoje držali na vajetih z biološkimi metodami in ob pomoči organskih kislin. Žal vsi čebelarji ne ravnaajo tako.

Zgodil se je 16. december 2015. Na POP TV je inšpektorica Bizjakova »vehementno« zatrdila, da je med slovenskim medom vsaj 30 % zastrupljene-ga. Poročilo, ki ga je izdala Uprava za varno hrano, veterino in varstvo rastlin (UVHVR), temu ne pritruje. Še več, potrjuje, da je od samo 20 analiziranih vzorcev medu čebelarjev, ki so uporabljali Debevčeve pripravke, 14 vzorcev popolnoma neoporečnih, le šest vzorcev pa vsebuje še dovoljeno količino ostankov amitraza. V javnost pa je bila vržena slastna kost in narejena gromozanska škoda. V podzavesti množice ljudi bo (prav gotovo) še dolga leta odzvanjala izrečena besedna zveza »zastrupljen med«, še posebej pa insinuacije medijske hiše, da smo slovenski čebelarji z medenim zajtrkom zastrupljali slovenske otroke.

Kaj res je in kaj ni res? Pred nekaj več kot tridesetimi leti, ko so se pri nas pojavile varoje, smo bili čebelarji prepuščeni sami sebi. Več let smo varoje zatirali s tobakom, fluvalinatom, ušivcem, materino dušico ..., proti katerim so varoje postale odporne, tako da niso več učinkovali. Naše težave – ne samo naše, saj se je to dogajalo po vsem svetu – je zaznala farmacevtska industrija. Na tržišču so se pojavili uspešni in manj uspešni proizvodi, zaradi katerih so čebelarji množično izgubljali svoje družine. Analize medu, voska in propolisa so pokazale, da je v čebeljih proizvodih veliko razgradnih elementov, pa tudi veliko ostankov, še posebej kumafosa iz sprva v Sloveniji prepovedanega ter pozneje dovoljenega

V zavest javnosti so se z neutemeljenimi izjavami ukoreninili predsodki.

* predsednik komisije UO ČZS za ocenjevanje medu

»zdravila« Check Mite. ČZS in čebelarji smo z grozo spremljali angažiranje veterinarjev pri prodaji kar 18 sredstev proti varojam po izbiri in ne po stroki. Že dolgo vemo, da so učinkovita samo tista sredstva, proti katerim varoje ne razvijejo odpornosti. Menili smo, da treba po vsej državi neko leto uporabiti samo eno sredstvo in naslednje leto drugo, škodljiv strup kumafos pa le za nujne primere. Toda veterina se je iz organizacije za zaščito čebel spremenila v trgovino, v kateri so prevladali veliki interesi tujih proizvajalcev. Ponujajo najrazličnejše pripravke, a so ti po večini strupeni. Številni čebelarji posegajo/-mo po teh sredstvih in iščejo/-mo rešitve v manj strupenih, predvsem pa cenejših domačih proizvodih, kot sta mravljinčna in oksalna kislina.

Ker smo se odzvali v nasprotju z interesi tujega kapitala, je bilo treba na televiziji v lasti tujcev sprožiti vojno proti slovenskim čebelarjem, saj so ti ne-

poslušni, škrti in preveč samoiniciativni, da bi jih bilo mogoče ustaviti.

Spoštovani gospod minister! Narejena nam je bila strahovita škoda. Inšpektorica Bizjakova je na sestanku UO ČZS 20. decembra 2015, ob navzočnosti dr. Posedija, izjavila: »Uroš Slak je name pritiskal, pa sem mislila, da je to šov.« Če je za UVHWR nastop na TV šov, ne glede na dolgoletne posledice njene izjave in njene reklame za uživanje medu tujih grosistov – pa še to popolnoma neupravičeno, potem take državne uprave ne potrebujemo, saj propagira tujo proizvodnjo in tuj dohodek. Čebelarji znatno prispevamo v državni proračun tudi za vašo plačo in plačo ge. Bizjak, zato upravičeno pričakujemo najmanj pošteno obravnavo problema na strokovni ravni in ob upoštevanju argumentov obeh strani, ne pa izključevanja, blatenja in sejanja neupanja v javnosti. (26. 12. 2015) ■

Odprto pismo ministru za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Vlado Pušnik*, vlado.pusnik@amis.net

Spoštovani g. minister Dejan Židan! Zaradi razmer, nastalih ob medijskem linču slovenskega medu in ČZS, moram opozoriti na nekaj dejstev, ki so pomembna tako za stroko kot tudi za objektivno informiranost javnosti.

O tehnologiji čebelarjenja

Dobra čebelarška praksa in Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu na načelih sistema HACCAP zahtevajo, da čebelar v obdobju, ko čebele pridobivajo čebelje pridelke (od marca do avgusta, propolis pa tudi do oktobra), v gospodarske oz. pridobitne čebelje družine ne vstavlja **nikakršnih zdravil oz. sredstev za zatiranje varoj, tega pa se zagotovo držijo vsi ozaveščeni čebelarji**. V tem obdobju lahko čebelar v boju za ohranitev čebeljih družin izvaja **apitehnične ukrepe**. Gre za posebno tehnologijo odstranjevanja varoj iz čebelje družine brez uporabe kakršnih koli sredstev, torej niti sintetičnih akaricidov, ki bolj ali manj puščajo ostanke v vosku (ne glede na to, ali so registrirani ali ne), niti sonaravnih sredstev, ki jih priporoča **doktrina ČZS o sonaravnem zatiranju varoj**.

Javna svetovalna služba v čebelarstvu (JSSČ) že od svoje ustanovitve svetuje čebelarjem,

da je mogoče uspešno čebelariti tudi z izvajanjem apitehničnih ukrepov in uporabo sonaravnih sredstev, katerih uporaba je dovoljena v ekološki pridelavi čebeljih pridelkov, saj je v njihovem interesu pridobivati pridelke brez kakršnih koli ostankov. Seveda zahteva tak pristop veliko več izobraževanja, predavanj, predvsem pa praktičnega usposabljanja, saj je ta način za čebelarja tudi zahtevnejši.

Apitehnični ukrepi so lahko enostavni in zahtevnejši. Enostavni ukrepi temeljijo na odstranjevanju varoj iz panja z ličinkami troto (izrezovanje trotovine vsaj trikrat v sezoni) ter na premeščanju pokrite zalege, tj. čebeljih ličink (vsaj trikrat v sezoni) v rezervno družino. Ko se mlade čebele izležejo, jih s sonaravnimi sredstvi očistimo varoj, potem pa tako očiščene čebele kot suhe čebele vrnemo v gospodarski panj. Če tega ne bi storili, bi nam v gospodarskem panju primanjkovalo čebel. Zahtevnejše metode so lovilni sat s pripiranjem matice, skrajšanje obdobja zaleganja, izrezovanje zadnje čebelje zalege, obremenjene z varojami, vstavljanje lovilnega sata z nepokrito trovsko ali čebeljo zalego v družino brez zalege ipd.

Ta način boja proti varojam zahteva vsaj 50 odstotkov, še bolje pa enako število rezervnih družin, po možnosti nameščenih na drugem stojišču, ki je oddaljeno vsaj 10 km. To je tudi eden od odgovorov, zakaj je čebelnjakov oz. stojišč več kot čebelarjev.

* Čebelarški mojster, zagovornik in praktik sonaravnega čebelarjenja

Marca 2015 smo se čebelarji zavzeli za prepoved akaricidov, ki vsebujejo kumafos.

Čebelar ima čebelnjak v neokrnjeni naravi, kjer čebele pridobivajo prvostvne čebelje pridelke, v bližini doma pa zaradi pogostih intervencij rezervne družine v narejencih ali umetnih rojih.

Poglavitna pogoja za vrhunsko kakovost čebeljih pridelkov sta:

1. paša čebel v njihovi preletni razdalji v neokrnjeni naravi (zunanji dejavnik) in
2. ustrezna tehnologija, ki v čebeljih pridelkih ne pušča ostankov akaricidov.

Doktrina ČZS o sonaravnem zatiranju varoj v slovenskem čebelarstvu od leta 2003

Že 25. januarja 2003 je ČZS sprejela »doktrino« Sonaravno zatiranje varoj v slovenskem čebelarstvu. Ta je plod skupnih prizadevanj čebelarjev s kranjskogorskimi na čelu. Nastala je pod vodstvom Milana Megliča in sodelavcev ter veterinarjev takratnega Veterinarskega zavoda Slovenije – Oddelka za zdravstveno varstvo čebel, ki so pod motom **»Alternativno zatiranje varoj – korak k ekološkemu čebelarstvu«** marca 2001 v Kranju prepričevali čebelarje, naj zaradi nevarnosti ostankov v medu ob uporabi akaricidov preidejo na zatiranje varoj s sonaravnimi sredstvi, ki so v splošni rabi in ugodno vplivajo na odpornost čebel proti temu zajedavcu.

Tudi takrat so veterinarji vedeli, da sonaravna sredstva niso registrirana kot zdravilo, temveč da so v splošni rabi in da so lahko odlično alternativno sredstvo, seveda ob upoštevanju navodil, ki jih je pripravila veterinarska stroka (čas in način uporabe, koncentracije, doze itd.).

ČZS je v celoti podprla in sprejela projekt ter ga pozneje ob vsestranski podpori Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano tudi realizirala. Tako je bilo od leta 2001 in predvsem od leta 2003, intenzivno pa od leta 2005–2007, v okviru Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji opravljenih več kot 300 izobraževanj, ki se jih je že takrat udeležilo več kot 4000 čebelarjev.

Poglavitni poudarki doktrine so:

- nadzor nad prometom s čebelami,
- pravilna razporeditev čebelnjakov (pašni red!),
- sočasno zatiranje varoj na geografsko sklenjenem območju,

- obvezno zatiranje varoj v rojih in narejencih,
- obvezni apitehnični ukrepi.

Tehnika zajema:

- spremljanje naravnega odpada varoj,
- obvezno zatiranje konec julija ali avgusta in vnovično zatiranje septembra z izhlapevanjem mravljinčne kisline s pomočjo hlapilnikov.

Posebej je poudarjeno, da od pomladi do iztočenja medu zadnje paše v sezoni NI DOVOLJENA UPORABA NOBENEGA KEMIČNEGA SREDSTVA ZA ZATIRANJE VAROJ!

Za zatiranje varoj v čebeljih družinah brez zalege uporabljamo oksalno kislino v končni koncentraciji približno 2,1 % ali 15-odstotno mlečno kislino. Za zimsko zatiranje uporabljamo samo oksalno kislino, in sicer po metodi kapanja zaradi varnosti čebelarja. V tem dokumentu je poudarjeno sodelovanje (citiram): *»Pomembno vlogo pri uvajanju in izvajanju vseh elementov sonaravnega zatiranja varoje bodo imela čebelarska društva in po novem Zakonu o veterinarstvu veterinarski pomočniki v čebelarstvu. ČZS bo v sodelovanju z VF NVI sprejeto Doktrino prilagajala in dopolnjevala glede na nove raziskovalne dosežke, ki bodo predhodno uveljavljeni tudi v čebelarski praksi. ČZS se s sprejetjem te Doktrine aktivno vključuje v program pridelave zdrave hrane v Sloveniji. ČZS zato poziva vse člane kot tudi nečlane, da se vključijo v ta program, ki jim bo zagotavljal, zaradi višje kakovosti pridelkov, ki jih delo po tej Doktrini omogoča, tudi boljši uspeh pri trženju. Pri uvajanju te Doktrine bo ČZS v sodelovanju z VF NVI nudila svojim članom tudi vso strokovno pomoč.«*

Kaj se je izrodilo?

VF NVI je pozabil, da skrbi za čebele izključno čebelar in da v celoti sam poplača materialno škodo, če mu čebele propadejo. Veterinarska služba ne nosi nobenega tveganja!

VF NVI si želi zaradi materialnega interesa podrediti uporabo vseh registriranih sredstev za zatiranje varoj, tako akaricidov kot tudi sonaravnih organskih kislin, timola in eteričnih olj. Pri tem je strokovno nesprejemljivo, da v zadnjih petih letih **sočasno** ponuja obsežen nabor sintetičnih akaricidov in ne upošteva odpornosti zajedavca proti njim. Izbor je prepuščen čebelarju.

VF NVI poudarja nujnost nakupa registriranih sredstev za zatiranje varoj pri veterinarjih v Sloveniji, ne glede na to, da smo vendarle v EU in da so daleč večje države v EU to področje uredile z nacionalnimi zakonodajami, močnimi raziskovalnimi institucijami in tržiščem. Kaj je s prostim pretokom blaga, ljudi

itd.? Kaj je v Sloveniji s toliko dražjimi sredstvi za zatiranje varoj v primerjavi s tistimi v Nemčiji, Avstriji, Italiji, Češki, Poljski, ki so tudi članice EU? Razlike v ceni so nemogoče visoke. Vsaka drobna ekonomija je izjemno draga, zato s takimi monopolističnimi težnjami pri zdravilih in biocidih, tako za ljudi, živali in škropiva za rastline, ta naš majhen zaprti trg samo dražijo, tako da je vse bolj nekonkurenčen.

Čebelarji zahtevamo, da so cene sredstev primerljive, saj je sicer neizogibno, da bo tržišče neurejeno in usmerjeno v »črni trg«. Ob tem se postavlja upravičeno vprašanje, ali vsebujejo proizvodi, ki jih na slovensko tržišče uvažamo iz držav EU, Severne in Južne Amerike, Azije in Afrike, učinkovine za zatiranje varoj, ki so registrirane v Sloveniji? Ali ni tudi to »črni trg«?

Jasno je, da lobiji delujejo na najrazličnejših področjih. Posebej so močni na področju hrane, zdravil, denarja, tehnologije, informatike in še česa. Vendar ljudje ne moremo privoliti v to, da neka naravna snov postane predmet monopola določene interesne skupine, saj bosta to v skrajnem primeru postala še voda in zrak. Tako tudi čebelarji ne moremo sprejeti monopola nad uporabo mravljinčne, oksalne in mlečne kisline, tudi ne nad kakim eteričnim oljem, ki sočasno rešuje problem varoj in ostankov v čebeljih pridelkih. Prav smešna je trditev, da je celo laboratorijsko čista mravljinčna kislina »črni trg«, če ni kupljena pri veterinarju. Kaj določa 25. člen uredbe komisije ES, št. 889/2008? Ali je stroka pozabila nanjo?

Veterinarski službi je povsem vseeno, katero sredstvo čebelar uporablja, samo da je registrirano in kupljeno po astronomskih cenah pri veterinarju. Čebelar sicer dobi napotek, da razpadni produkti sintetičnih akaricidov ne smejo zaiti v med, vendar ob tem ne dobi uporabnega nasveta, kako to narediti v znamenitih AŽ-panjih, s katerimi v Sloveniji čebelarji več kot 90 odstotkov čebelarjev. Pri tako velikem naboru strokovno vprašanje o rezistenci ni predmet obravnave niti programov letnih načrtov stroke! Če bi bilo, ne bi bila že nekaj let čebelarjem prepuščena vsa skrb za ohranitev čebel. Če gre za enake akaricide, registrirane v Sloveniji ali v kaki drugi državi EU, je pa res vseeno, saj tako eni kot drugi puščajo ostanke v vosku, od tam pa morebiti tudi v medu. In odgovor stroke: samo, da so ostanki v mejah MRL!!!

Ko smo se čebelarji marca 2015 zavzeli za prepoved akaricidov, ki vsebujejo kumafos (zdravili Perizin in CheckMite), saj je to strupena učinkovina, ki nekaj let ne razpade in se kopiči v vosku, je veterinarska stoka na vseh ravneh temu nasprotovala, češ da za to ni potrebe, saj je MRL za kumafos v medu 100 ppb! Kot so zapisali, »so dozdajšnje analize pokazale vsebnost ostankov zdravil tudi v slovenskem medu, vendar njihove vrednosti glede na veljavno

zakonodajo (Uredba komisije EU, št. 37/2010) niso presegle meje največje dovoljene količine ostankov (MRL, Maximal residue limits)«.

Torej: registrirana in neregistrirana! Ob uporabi ostanki lahko zaidejo v pridelke! Seveda!

Tudi za Upravo za varno hrano, veterino in varstvo rastlin sta pomembna le MRL in registracija sredstva v Sloveniji! Veterinarji omogočajo nakup več vrst sredstev, pri tem pa ne upoštevajo problema odpornosti in ostankov, predvsem v vosku. Tako je mogoče kupiti zdravila:

- Perizin (kumafos),
- CheckMite (kumafos),
- Bayvarol (pimetrin, flumetrin),
- Apivar (amitraz),
- Varidol (amitraz).

Za uporabnika čebeljih pridelkov pa je pomembno, da v njih ni niti sledu ostankov, saj jih vendarle kupujejo kot domače zdravilo. Večino medu v manjših (ljubiteljskih) čebelarstvih tako ali tako porabijo družine čebelarjev. Povprečna poraba medu na prebivalca Slovenije je namreč 1,3 kg (op. a.: z ženo, oba sva čebelarja, porabiva v gospodinjstvu približno 60 kg medu na leto, oz. povprečno 5 kg na mesec). Torej je pridelava zdravih čebeljih pridelkov daleč v največjem interesu prav čebelarjem.

V Sloveniji imamo na voljo tudi sredstva za zatiranje varoj, ki ne puščajo ostankov v čebeljih pridelkih, prednost njihove uporabe pa je, da varoje proti njim niso odporne! To so:

- mravljinčna kislina, registrirana (Formivar, Formic Acid 85 %, MAQS-gel),
- oksalna kislina (dihidrat oksalne kisline), registrirana (Api-Bioxal 35 g – 11,77 EUR; 250 g oksalnega dihidrata stane približno 8,00 EUR; razlika v ceni je 1050 %),
- mlečna kislina,
- timol (Thymovar – traki, Apiguard – gel), a pušča vonjave v vosku in propolisu,

Oksalna kislina. Nekoč uradna ponudba, danes črni trg.

Foto: MB

- eterična olja (ApiLaif Var – timol, kafra, evkaliptusovo olje).

Enaka sredstva ponujajo tudi v državah EU. Je pa problem, ker jih tam ne smemo kupovati, ker so cenejša, saj je za našo oblast to »črni trg«, čeprav smo tudi mi v EU. Saj, če ne bi bila cenejša, kaj pa bi bil motiv za nakup v tujini? Torej državni aparat sam ustvarja »črni trg« in je zanj tudi odgovoren.

Kako pa je z nakupi v trgovski mreži v Sloveniji, ki državi plačuje DDV in davek od dobička? Pred 15 leti so veterinarji dejali in napisali: *»Ta sonaravna sredstva niso registrirana kot zdravilo, temveč so v splošni rabi in so lahko odlično alternativno sredstvo ob pogoju upoštevanja navodil, ki jih je izdelala veterinarska stroka (čas in način uporabe, koncentracije, doze itd.).«*

Zadnji dve leti pa NVI pogrēša ta promet in prihodek iz dodatnih dobičkov, zato tak napad na čebelarje, našo stanovsko organizacijo in z vsemi topovi tudi nad slovenski med. Tega pridelka tako ali tako ne bo več veliko na razpolago, saj ga je »stroki« uspelo uničiti. Ob tem se sprašujemo, kaj bo s čebelami, ki so zaradi najrazličnejših dejavnikov že tako ogrožene.

Lobiranje stroke pri zatiranju čebelarjev je kratkovidno, saj je v končni fazi sploh ne bomo več potrebovali. V veliko večjih državah članicah EU ni veterinarjev specialistov za čebelarstvo. Kar pozanimajte se čez naše meje. Kako pa naša stroka »zdravi« čebelje bolezni in bolezni čebelje zalege:

- hudo gnilobo čebelje zalege – z ognjem;
- *nosema ceranae* ne zdravi, ker ni zdravila, zdravilo je tehnologija čebelarja,
- poapnele zalege ne zdravi, ker ni zdravila, zdravilo je tehnologija čebelarja in kisline itd.

Kaj torej preostane čebelarju? Bojuje se za ohranitev kranjske čebele in produktno odgovarja za svoje izdelke.

Kaj pomenita produktna odgovornost čebelarja in sledljivost?

ČZS, JSSČ sta poleg drugih akcij z velikimi naporii izvedla program označevanja čebeljih pridelkov, na podlagi katerega lahko v Sloveniji pridelanemu medu sledimo do izvora. Čebelarji so sprejeli prakso označevanja medu, tako da so na nalepki označeni pridelovalec oz. čebelar, njegov naslov, lot (iz katerega je razvidno, kje je bil med pridelan in kdaj). Za Slovenski med z geografsko označbo, Kraški in Kočevski med pa so uvedeni še obvezno vzorčenje ter dodatne evidence in kontrole.

Konzumni in uvožen med sta označena s podatki o državi izvora. Zelo čuden je podatek »med iz EU in izven EU«, pri katerem ni naveden niti odstotek me-

šane strukture. Ne dvomimo, da so ostanki sintetičnih akaricidov v uvoženem medu v mejah MRL. Tak med hvali ga. Andreja Bizjak, direktorica Inšpekcije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin. Seveda ji je z nepremišljeno izjavo ob razkritju prodaje enega podjetja na podlagi števila poštnih pošiljk, za katere niti ni znano, kaj je bilo v njih, med porabniki uspelo zasejati dvom o medu slovenskega izvora in uničiti projekte za povečanje kakovosti. Podjetje Apis M&D na Vrhniki ima v svojem proizvodnem in prodajnem programu še veliko čebelarskega pribora, panjev in opreme, ki nimajo zveze z »zdravili«.

Kljub temu pa na podlagi analiz vzorcev medu, odvzetih po paši v panjih, v katerih so bile uporabljene Debevčeve paličice, ni bil ugotovljen niti en primer s preseženim MRL; tudi ni bila opravljena analiza, ali je posamezni prejemnik v opazovanem obdobju prejel več pošiljk in kaj je bilo sploh v njih. Je med tistih čebelarjev, ki so v dobri veri prejeli Debevčeve »ekološke« paličice, sploh bil na tržišču? Morda pa ga je čebelar z družino porabil sam? Seveda obsojamo zavajanje o vsebini paličic proizvajalca. Ogorčeni pa smo tudi, ker si je direktorica ga. Andreja Bizjak drznila še pred koncem sodnega postopka dati v javnosti posplošeno oceno o oprečnosti slovenskega medu. Sprašujemo se, ali bosta ona in njena organizacija odgovarjala in poravnala velikansko škodo, ki jo je po krivici povzročila vsem slovenskim čebelarjem.

Nadzor, evidence in izobraževanje

MKGP že leta podpira čebelarstvo ter izvedbo in nadzor veterinarske stroke in JSSČ. **Obvezne evidence v čebelarstvu so:**

- čebelarski dnevnik – dnevnik veterinarskih posegov,
- izpolnjevanje številnih obrazcev o notranjem nadzoru v čebelarstvu.

Za OBVEZNO IZOBRAŽEVANJE čebelarjev je bilo porabljenih veliko sredstev. Taka izobraževanja so:

- Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu po načelih HACCAP,
- veterinarsko izobraževanje pri veterinarju,
- izobraževanje o apitehničnih ukrepih pri svetovalcu JSSČ in
- druga specialna izobraževanja za čebelarje.

Stanje je neurejeno predvsem pri tistih, ki niso člani stanovske čebelarske organizacije. Žal članstvo ni obvezno, tako kot je to pri lovcih ali ribičih, čeprav bi bilo to potrebno vsaj zaradi zdravstvenega varstva in reda.

Izjemno dvolično je stališče NVI, da je za zdravstveno varstvo odgovorna ČZS, JSSČ, čeprav ve-

terina JSSČ celo prepoveduje sodelovanje na tem področju. Že leta v ČZS dopovedujemo stroki, da je potrebno večje sodelovanje in celo stalni predstavnik veterine v ČZS ter da brez mreže veterinarskih pomočnikov po občinah ne bo uspeha v ČD. Zdajšnje število (8) veterinarjev zadošča zgolj za usmerjanje, usposabljanje, ne pa tudi za operativna dela in še najmanj za trgovanje s sredstvi za zatiranje varoj. Velika škoda je, da se osem visoko izobraženih veterinarjev ukvarja s prodajo, saj bi bilo bolje, če bi svoje napore usmerili v praktično izobraževanje in svetovanje, če bi sodelovali pri koristnih raziskavah in če bili v pomoč čebelarjem. Če na tem področju ne bo večjega sodelovanja in upoštevanja potreb čebelarjev, je res škoda sredstev, ki jih država namenja VF NVI.

Povzetek predlogov ob želji za izboljšanje in ureditev stanja v čebelarstvu:

- Odpraviti je treba posledice afere, ki jo je povzročila ga. Andreja Bizjak, in ugotoviti, v povezavi s katerimi lobiji jo je ustvarila.
- Uzakoniti je treba obvezno članstvo v ČD, ki imajo koncesijo MKGP na področju paš in pašnega reda, ter takoj urediti tudi to vprašanje, ki je na tapeti že vsaj tri leta.
- »Črni trg« zdravil je treba urediti tako, da bo ta dejavnost v skladu z možnostmi, ki nam jih daje EU.
- Prepovedati je treba uporabo sintetičnih akaricidov, ki puščajo ostanke v čebeljih pridelkih, saj je to tako v interesu čebelarjev kot tudi porabnikov.
- Kolikor je mogoče je treba pospešiti uvajanje sonaravnega čebelarjenja in ekološko pridelavo čebeljih pridelkov s preizkušenimi alternativnimi

Foto: MB

Visoko izobraženi veterinarji se ukvarjajo s prodajo, namesto z izobraževanjem in svetovanjem.

sredstvi, tako da bodo stroški take pridelave primerljivi s stroški v drugih članicah EU.

- Raziskati in dovoliti je treba uporabo sprejemljivih alternativnih sredstev za zatiranje varoj.
- Reorganizirati je treba veterinarsko službo v čebelarstvu, tako da bo probleme reševala na razumen način in dobronamerno v korist slovenskega čebelarstva ter porabnikov. Problemov in naših predlogov je še veliko, samo pristojni jih morajo slišati in ukrepati.

Torej, res spoštovani g. minister Dejan Židan, nam čebelarjem in kranjski čebeli pomagajte po svojih močeh, svojem strokovnem znanju in praktičnih gospodarskih izkušnjah. Pomagajte nam v boju proti povampirjenosti in vsemogočni birokraciji s tako nesmiselno ureditvijo in začnite nujno regulacijo in deregulacijo, ki je v EU, še veliko bolj pa v Sloveniji, nujno potrebna. ■

UVHVVR odgovarja na vprašanja

Na Upravo Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) smo naslovili nekaj vprašanj v zvezi z objavo »Poročila o posebnem nadzoru nad proizvodnjo, prometom in uporabo pripravkov za zatiranje varoj v letu 2015« (v nadaljnjem besedilu poročilo) ter o varnosti medu v Sloveniji. Njihove odgovore, opremljene s krajšim komentarjem, objavljamo v nadaljevanju.

1. Ali je UVHVVR pred objavo poročila preverjala v njem zapisane trditve neposredno pri javnih službah oz. pri odgovornih osebah, ki delujejo na področju čebelarstva, npr. pri Javni svetovalni službi v čebelarstvu?

Odgovor: Ne.

Komentar: Ker je v poročilu zapisana trditev, da je ČZS, JSSČ pomanjkljivo informirala čebelarje o

načinih zatiranja varoj s kemičnimi sredstvi, napačna, saj spregleda številne dejavnosti ČZS, JSSČ na tem področju, bi bilo takšne trditve nujno preveriti pred objavo poročila.

2. Ali je UVHVVR pred objavo poročila tega dala na vpogled MKGP in ČZS? Znano je, da je vnovično posredovanje ČZS leta 2014 sprožilo preiskavo v podjetju APIS M&D.

Odgovor: UVHVVR je s poročilom najprej seznanila matično ministrstvo. Zveza društev, katere člani so bili in bodo predmet nadzora v zvezi z uporabo nelegalnih sredstev, z rezultati nadzora predhodno ni bila seznanjena.

Komentar: Ker je ČZS nenehno opozarjala na ta problem, bi pričakovali, da bi bila seznanjena tudi s poročilom. Pričakovali bi, da bi rezultate kot sku-

pen uspeh na skupni novinarski konferenci predstavili UVHVVR, MKGP in ČZS. Novinarska konferenca brez ČZS je bila šele dva dni po objavi poročila, torej šele po medijskem linču.

3. Na kakšen način UVHVVR izvaja ustaljen redni nadzor/monitoring za zagotavljanje varnosti hrane (pregledi pridelovalnih obratov, vzorčenje živil na tržišču, posebni nadzori ...)? Katero hrano oz. živilske proizvode preverja z rednimi nadzori/monitoringi? Prosimo za opis metodologije in postopkov za med.

Odgovor: Vse podrobnosti, vključno s poročili, so objavljene na spletni strani: www.uvhvvr.gov.si.

Komentar: Ker se širša javnost sprašuje o varnosti medu in drugih živil, bi pričakovali, da bo UVHVVR podrobneje predstavila sistem zagotavljanja varnosti živil na tržišču, saj bi s tem znova vzpostavila zaupanje in pomirila razburjenje porabnikov.

4. Ali je na podlagi poročila ter siceršnjega rednega nadzora/monitoringa v Sloveniji pridelan med varno živilo, torej takšno, ki po pripravi in zaužitju ne povzroči bolezní oziroma ne ogroža zdravja ljudi?

Odgovor: V letu 2015 ni bilo ugotovljeno, da bi med vseboval presežno vrednost dovoljenih ostankov. Glede na to tudi ni bila ugotovljena nobena serija ali lot živila, ki bi ga bilo treba umakniti.

Komentar: Odgovor je skladen z izjavo dr. Janeza Posedija, direktorja UVHVVR, da je v Sloveniji pridelan med varen.

5. Ali bo na podlagi poročila umaknjen med proizvajalcev, katerih vzorci so bili analizirani v posebnem nadzoru? Zakaj da oz. zakaj ne?

Odgovor: Vsak primer je obravnavan individualno glede na ugotovljeno stanje. Načelno je bila prepovedana prodaja medu in voska do pridobitve izvidov analiz, ki naj bi pokazali stanje medu in morebiti tudi voska. Po prejetju izvidov je bila prodaja medu znova dovoljena.

Komentar: Ta in prejšnji odgovor povesta, da leta 2015 iz prodaje ni bil umaknjen med nobenega slovenskega čebelarja.

6. Ali je bil v Sloveniji kadar koli do zdaj kak med umaknjen? Katerega pridelovalca oz. prodajalca ter iz katere države izvora, iz Slovenije ali iz tujine?

Odgovor: Da, nazadnje je bil leta 2013 umaknjen med pri dveh trgovcih zaradi vsebnosti antibiotika v medu.

Komentar: Da, vendar ne leta 2013, ampak julija 2015. Šlo je za umik tujega cvetličnega medu Millefiori, proizvajalca Apicoltura Piana S.p.a., iz trgovin Eurospin, ker je vseboval antibiotik. Uporaba antibiotikov je v čebelarstvu prepovedana že več let. Ali je mogoče, da je UVHVVR »pozabil« na ta nedavni umik, ki je objavljen na njihovi lastni spletni strani (www.uvhvvr.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article//5827) in ki ni bil deležen take medijske pozornosti, kot jo je dejstvo, da leta 2015 ni bil umaknjen med nobenega slovenskega čebelarja?

7. Kakšna je povprečna mesečna plača direktorja Inšpekcije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin pri UVHVVR?

Odgovor: Plače v javnem sektorju so javno objavljene na spletni strani Ministrstva za javno upravo: www.mju.gov.si/si/delovna_podrocja/place_v_javnem_sektorju. V skladu s 5. odstavkom 6. člena Zakona o dostopu do informacij javnega značaja organ lahko prosilcu ne posreduje informacije, ki je že javno dostopna, temveč mu posreduje le napotilo, kje jo lahko dobi.

Komentar: UVHVVR ni nedvoumno odgovoril na vprašanje in ni pojasnil, ali direktor Inšpekcije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin pri UVHVVR spada pod delovno mesto »direktor/inšpektor organa v sestavi ministrstva«, katerega povprečna bruto plača je 3.936,27 EUR. ČZS

Dve butalski – s humorjem nad afero

Dve poletji in ena zima

Bližala se je pomlad. Butalskim čebelarjem se je posvetilo, da jim kot vsa leta spet nekoliko primanjkuje hrane v panjovih, pa še neka turška nadlega, imenovana varoja, njihovo živad mikasti.

Sklepali so in sklenili, da to ni prav in da je treba nekaj storiti. Slišali so, da imajo v bližnji večji vasi, Ljubljana imenovani, ljudje pameti toliko, kot je gre v glavo in – hvala Bogu – na njej usta, da vsake toliko zinejo, ker bi jim sicer glavo vsled količine pameti – znabiti – razneslo.

In odšli so v Ljubljeno, dolgo iskali sogovornika ter ga končno našli v prvem zdravniku za živino in mu potožili: »Gospod, čas za nabirek medu je vsako leto prekratek, zima predolga in še živad v panju več poje, kot ima, v vsem vmesnem času pa še šmentana varoja naredi svoje in veliko panjov je mrtvih. Kaj nam je storiti?« In jezni so bili tako, da so skoraj zakleli.

Pa spoštovani in zelo cenjeni sogovornik odpre usta in jih potolaži: »Hodite zbogom, čebelarji Butalci, vaša prošnja in želja je uslišana. Gledjte! Prihaja

poletje, potem bo zima, pa spet poletje. Evo, urejeno – pa smo vse storili, da boste imeli dve poletji in eno samo zimo. Kadar koli v tem času pa varojo preganjajte z obvezno pri nas kupljenim blaževim žegnom. No, mhm, pa ne sitnarite več ...»

Butalski čebelarji so se hvaležno poklonili, šli domov in tja prinesli veselo novico, da bosta odslej naprej dve poletji, vmes pa ena sama zima.

Pro polis

Na zahodu butalskega podeželja se je sončna krogla počasi spuščala za Javornik, sence so se prek Hrušice podaljševale čez majhno ravnino. Po neposeljenih gričih je koračil možak, zamišljen sam vase. Ker je postal nekoliko upehan, se je odločil, da, malenkost časa posedi Janez – kakopak, tako je bilo gospodu ime – ob robu poraščene poti.

Ko si nekoliko oddahne, zapazi, da proti njemu po robu prihaja butalski čebelar s cajnico – tako so v Butalah imenovali iz vrbovih ali leskovih viter spleteno košaro – pod roko, v njej pa je bilo nekaj s praprotnim listjem pokrito, da se ni videlo, kaj prenaša. Ko sta si

dovolj blizu, se pozdravita, kot tudi butalska olika nalaga, Janez pa previdno, a vendarle firbčno povpraša: »Ali so jurčki tam pod listjem, no ..., praprotjo?«

Butalski čebelar, ki ni hotel kar tako odkriti, kaj prenaša, pa je odgovor zavil takole: »Ne gospod, stari Grki so temu, kar nosim, rekli obramba mesta.« Ni pa vedel, da je Janez pod kapo izobražen v tej smeri in skoraj na zadnjo plat ga je posedlo, ko mu je odgovoril: »Aja, torej propolis prenašate!«

Čebelar mu kar bistro odgovori: »No, vidim, da veste, za kaj je ta stvar dobra in koristna ... Hm, od ducata majhnih stekleničk, ki jih imam v cajni, vam tri podarim, saj ste mi s tako odprto glavo presneto simpatični. Kljub temu vam bom namignil: če je Grkom stvar delovala za obrambo mesta, bi morda tudi v Butalah koristila proti nekontroliranemu razraščanju divjega slaka nad avtohtonim rastlinjem. Prmej da, pa zbogom hodite, gospod.« Zelo zadovoljen in židane volje je odpetal proti domačiji.

Janez posedi še nekaj trenutkov, kima z glavo in momlja v brado: »Ne! Niso tako zaplankani ti naši butalski čebelarji.«

Miro Leskovec

Za člane ČZS nudimo 7% popust pri nakupu čebelarske opreme v vrednosti nad 50 EUR. Pri nakupu sladkorja v količini večji od 200 kg pa prejmete 11% popust na vso opremo Lyson.

Točilo 6 kaset kombinirano za AŽ in LR, avtomatsko samoobračalno
cena: **1.620,16 €**

Točilo 4 satno univerzalni koš, motorni pogon
cena: **547,00 €**

Zaščitni kombinezon več vrst
že za **32,00 €**

Inox sončni topilnik - mali
cena: **184,46 €**

Satnice LR in AŽ
cena: **1,15 €**

Komora za dekristalizacijo medu
cena: **1.100 €**

LR panj iz polistirena
cena: **74,50 €**

Trietažni panj AŽ 10 satni standard s kontrolo varoe
cena: **179,00 €**

Panj AŽ 10 satni standard s kontrolo varoe
cena: **115,00 €**

Pogače in sladkor za krmljenje čebel - ugodno

*vse cene vsebujejo DDV

Ostalo čebelarsko opremo si lahko ogledate na naši spletni strani: www.belokranjski-hram.si

Delovni čas: pon-pet 09:00-13:00 in 16:00-19:00, sob 08:00-12:00

Belokranjski hram d.o.o., Ulica Staneta Rozmana 16, 8340 Črnomelj, M: +386 40 745 750, +386 40 748 588, +386 31 695 485
www.belokranjski-hram.si, facebook-belokranjski hram, E: info.belokranjski-hram@t-2.si

Gradilni satnik – orodje v boju proti varojam in še za kaj

Vlado Augustin*, vlado.augustin@czs.si

Čebelarji za zatiranje varoj poleg uradno registriranih in dovoljenih sredstev uporabljamo tudi različne apitehnične ukrepe. Zaradi zmanjševanja učinkovitosti registriranih sredstev in zaradi spoznanja, da morajo biti med in drugi čebelji pridelki brez kakršnih koli ostankov, postajajo te metode vse pomembnejše. Z apitehničnimi ukrepi je mogoče razbremenjevati zlasti gospodarske družine, tako da varoje iz njih preprosto odnašamo in jih po potrebi zatiramo drugod. Ena izmed takšnih metod je tudi uporaba gradilnega satnika oz. izrezovanje trotovine.

Gradilni satnik je del običajnega satnika, v katerem čebele med spomladanskim in poletnim razvojem potegnejo oziroma gradijo trotovske satje. Naredimo ga tako, da navaden satnik po sredini pokončno ali po dolgem pregradimo z leseno letvico na dva ali tri dele. Nekateri čebelarji uporabljajo za gradilni satnik tudi običajne prazne satnike. Takšen satnik primerno označimo in ga ob začetku cvetenja češnje in drugega sadnega drevja vstavimo ob rob gnezda, poleg zaleženega sata na njegovi levi ali desni strani v plodišču. V družini ga pustimo do konca paše.

Gradilni satnik je pomemben dejavnik v boju proti varojam, saj se z njim lahko uspešno branimo proti čezmernemu razvoju tega zajedavca v čebeljih družinah. Dokazano je namreč, da samice varoje svoja jajčeca tudi do 8-krat pogosteje odlagajo v trotovske celice z mladimi žerkami. Počakati moramo, da čebele zaležene trotovske celice pokrijejo, potem pa jih izrežemo. Če to storimo dvakrat ali trikrat, lahko število varoj zmanjšamo približno za polovico. Ob pregledu izrezane trotovske zalege lahko ugotovimo tudi število pršic v zalegi in tako dobimo dober vpogled v napadenost čebelje družine z varojami.

Postopek obglavljenja trotovske zalege ni dovolj učinkovit, saj varoje ostanejo žive in prek čebel, ki čistijo celice, preidejo v zalego, kjer nadaljujejo svoje razmnoževanje. Po obglavljenju trotovine moramo sat tako močno otresti, da trotovske bube in varoje izpadejo iz celic. Še bolje je varoje odstraniti z izpiranjem trotovske celice z vodnim curkom. Tako očiščene trotovske sate lahko uporabimo pri šibkih družinah, pri katerih graditev trotovine ni intenzivna. Tudi na ta način odstranjujemo varoje s pomočjo trotovine.

Ker je trot zelo pomemben nosilec genskega zapisa, ki se prenaša na potomstvo, trotovine ne smemo izrezovati v odbranih družinah, saj so troti iz teh družin dragoceni. Zato moramo pri vzreji matic za svoje čebelarstvo veliko več pozornosti nameniti odbiri družin za vzrejo troto. Kot kaže praksa, za ohranjanje čistosti kranjske čebele ne zadostuje zgolj menjavanje matic, ampak je treba iz rasno primerne družine vzrediti tudi dovolj troto, s katerimi se bodo sprašile matice ob njihovi naravni menjavi. Teh bo dovolj, če v svojih najboljših družinah ne bomo izrezovali gradilnih satov, temveč bomo pustili, da se bo v mladem deviškem satju izlegla ena generacija troto (ali morda dve).

Če želimo, da bomo imeli v obdobju, ko na vejah že visijo prvi roji, dovolj spolno zrelih troto, moramo v sredino čebeljega gnezda močnih odbranih družin že sredi marca vstaviti gradilni satnik z zgrajenimi trotovkami celicami. Matica jih bo zaleгла, tako da se bodo iz njih čez 24 dni izlegli troti. Ti bodo svojo spolno zrelost dosegli prav tedaj, ko jih bodo mlade matice najbolj potrebovale, to je v začetku maja.

Tako bomo lahko sami skrbeli za selekcijo v svojih čebelnjakih: v odbranih družinah bomo trotovino izrezovali glede na to, koliko je v njih že izleženih in za parjenje sposobnih troto, v ostalih čebeljih družinah pa bomo redno izrezovali trotovske satje. Čim več trotovske zalege, po možnosti kar vso, pa moramo uničiti v družinah, v katerih smo opazili čebele delavke z rumenimi obročki na zadkih. S tem bomo preprečili, da bi troti svoj »italijanski« genski material prenašali po širši okolici.

Foto: Franc Šivic

* Svetovalec JSSČ za tehnologijo čebelarjenja

1. Gradilni satnik je koristen še za več drugih stvari: Prva in največja korist je nadzor nad čebeljo družino, zato ga imenujemo tudi barometer čebelje družine. Gradilni satnik pokaže, kakšno je razpoloženje čebelje družine v različnih obdobjih njenega razvoja in življenja, tako da nam ni treba razdirati gnezda in zlagati satov na kozico. Pregledati je treba le predzadnji gradilni satnik na levi ali desni strani gnezda v plodišču in že vemo, kaj se dogaja v družini.
2. Z rednim izrezovanjem satja, ki ga čebele izdelajo v gradilnem satniku, preprečujemo rojenje. V njem čebelja družina gradi trotovino ob količkaj ugodni paši. Kadar se na satu v gradilnem satniku pojavijo matičniki, je to znak, da se družina pripravlja na rojenje. Še posebej je kritično, če se na zgrajenem satu pojavijo zaleženi ali celo pokriti matičniki. Takrat je roj neizogiben, zato moramo takoj poseči v družino, razdreti gnezdo in potrgati matičnike, če ni že prepozno. Prav tako je roj neizogiben, če čebele ne gradijo nobenega satja več in je gradilni satnik prazen.
3. Družina, ki lahko gradi trotovino v gradilnem satniku, praviloma nikdar ne bo kvarila satnic, saj bo na njih izdelovala samo čebelje celice. Le tu in tam

- bomo pri kaki izjemno močni družini lahko opazili kakšno trotovsko celico tudi na drugih satih.
4. Z izrezovanjem trotovine lahko pridobimo značajne količine voska, ki ni onesnažen s kemičnimi sredstvi za zatiranje varoj, če seveda v preteklosti za zatiranje varoj nismo uporabili sintetičnih akaricidov. Ti na žalost v vosku puščajo ostanke, ki se jih je zelo težko znebiti še več let po njihovi uporabi. Če gradilne sate izrezujemo od pomladi do jeseni, lahko ob količkaj ugodni paši iz vsake družine zberemo približno 250 g čudovito lepega voska. Ta je najlepši, če trotovino takoj pretalimo v sončnem ali parnem talilniku. Takšen vosek je vredno zbirati in ga uporabiti za izdelavo satnic.

Vstavljanje gradilnih satnikov in izrezovanje trotovine nam sicer vzameta nekaj več časa, vendar se nam bo vložen trud kaj kmalu obrestoval z zdravimi in močnimi čebeljimi družinami, ki bodo manj obremenjene z varojami. Z gradilnim satnikom si pomagamo tudi pri ohranjanju čiste kranjske čebele – kar je konec koncev tudi zaveza slovenskih čebelarjev –, ne nazadnje pa je gradilni satnik lahko tudi orodje za pridobivanje kakovostnega voska. ■

Krmljenje čebeljih družin

Andreja Kandolf Borovšak*, andreja.kandolf@czs.si

Naravna hrana čebel sta med in cvetni prah. V izrednih razmerah, kot so priprava na zazimljenje, neugodne vremenske razmere ..., je treba čebelam dodati krmo oz. dopolniti njihove premajhne zaloge. Če jim hrane primanjkuje, čebelam pomagamo tako, da jim dodamo med ali cvetni prah iz zaloge (vrnitev njihove naravne hrane) oz. sladkor v različnih oblikah (v tekoči ali suhi obliki oz. v obliki pogač). Čebelar lahko za krmljenje čebel uporablja konzumni sladkor, ki ga lahko pripravi na različne načine (raztopina, pogača, suh ...), in/ali že prej pripravljene krmne pogače in/ali sirupe.

Konzumni sladkor je namenjen prehrani ljudi in je dostopen v vseh trgovinah z živili. Glede na to je tovrstni sladkor že sam po sebi varno živilo, zato je to varna krma tudi za čebelje družine. Čebelarji morajo sladkor kupiti pri registriranem nosilcu dejavnosti poslovanja s krmo, ta pa mora biti označen kot posamično krmilo v skladu z Uredbo št. 767/2009 ES. Čebelarji, ki upoštevajo Smernice dobrih higienskih

navad v čebelarstvu iz leta 2015 (3. posodobljena izdaja, v nadaljevanju: Smernice), lahko uporabljajo tudi konzumni sladkor, ki je kupljen kot hrana.

Krmljenje družin in pristnost medu

Ne glede na to, ali krmimo čebele s sladkorno raztopino, sladkornim sirupom, pogačami z dodatki cvetnega prahu ali medu, moramo narediti vse, da predelana krma čebel ne zaide v med. Zmotno je misljenje, da se bomo tega problema rešili, če bomo čebele krmili s pogačami.

Najpogostejše napake, katerih posledica je lahko pojav sladkorja v medu, so:

- preobilno krmljenje spomladi ali v brezpašni dobi,
- prevešanje satov s predelano sladkorno raztopino iz plodišča v medišče in točenje teh satov,
- točenje satov iz plodišča,
- neizpraznjenje medišč pred začetkom paše.

Če je treba družine spomladi krmili, jim dodamo toliko krme, kolikor je čebele lahko sproti porabijo. Bolje je dodati nekaj krme večkrat po malem kot ce-

* Mag., svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

Sladkor, dodan za krmo čebel, NIKOLI ne sme zaiti v med!

lotno pogačo hkrati. Glede količine dodane krme si lahko pomagamo s spremljanjem porabe hrane na kontrolnih tehnicah.

Pri širjenju gnezda stranskih satov iz plodišča nikoli ne prevešamo v medišče, temveč jih porabimo za krmo družin ob kaki drugi priložnosti (narejenci, jesensko krmljenje ...). Prevešane sate si označimo, spomladi ali kadar samo sumimo ali celo vemo, da v njih ni med, temveč krma za čebele, pa teh satov NE SMEMO nikoli iztočiti. Če medišč čez zimo ne izpraznimo, potem moramo sate iz medišč pred prvo pašo iztočiti, saj nam sicer ostanki zimske krme lahko »one-snažijo« med, tako da se v njem znajde sladkor. Zavedati se moramo, da med ne sme vsebovati predelane sladkorne raztopine, tudi če je je samo odstotek. Takoj ko v medu najdejo snovi, ki mu niso lastne, med ni več med in takšnega izdelka ne smemo dati v promet.

V knjigi Slovensko čebelarstvo v tretje tisočletje 2. del (stran 120) je g. Pavel Zdešar opisal postopek priprave pogač s cvetnim prahom, povzemamo pa ga tudi v Smernicah. V močnem mešalniku mešamo približno enake deleže neoporečnega tekočega medu in prečiščenega svežega cvetnega prahu, mešanici pa dodajamo sladkor v prahu, da nastane zelo suha testena masa, ki se ne prijema več prstov. Lahko upo-

rabimo tudi drugačno razmerje: 0,5 kg cvetnega prahu, 1 kg tekočega medu in približno 3,5 kg sladkorja v prahu. Priporočamo, da s pogačami, ki vsebujejo naravno hrano za čebele, nadomestite pogače z različnimi dodatki, ki jih čebele v naravi ne morejo najti.

Registracija obratov nosilcev poslovanja s krmo

Ker čebele tudi krmimo, moramo biti pri Upravi za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin registrirani v registru, ki opredeljuje dejavnosti poslovanja s krmo. Če čebele krmimo s sladkorjem, ki ga raztopimo v vodi, medom in cvetnim prahom ali samo s kupljenimi pogačami oz. sirupi, dodatna registracija ni potrebna.

Vloga za registracijo mora oddati čebelar, ki je vpisan v register živilskih obratov, in za svoje potrebe izdeluje pogače, v katere dodaja tudi premikse ali dodatke, kot so vitamini, minerali, mlečna kislina, kvas ... Na spletni strani www.uvhwr.gov.si/si/delovna_podrocja/krma/primarna_pridelava_krme/ izpolni obrazec »Vloga za registracijo obrata na področju primarne pridelave živil rastlinskega izvora in registracijo obrata na področju primarne pridelave krme ter spremembo podatkov o dejavnosti(h) obrata«.

Čebelar pripravi recepture za izdelavo pogač in oceno tveganja ter se na podlagi tega odloči, ali je treba sprejeti nadaljnje korake za zagotavljanje varnosti krme po načelih HACCP. Za pomoč lahko prosijo svetovalce JSSČ. Primer ocene tveganja je opisan tudi v Smernicah. ■

DOLINŠEK MARJAN S.P.,
IZDELAVA ČEBELARSKO OPREME,
MD OPREMA

NOVO!

Gladež 27
1411 Izlake
mob: 041 985 313
tel.: 05 973 05 36 po 15 uri
e-mail: dolinsek.marjan@gmail.com

Sprejemam
prednaročila za
osmukalnike.

Pri nas izdelujemo dve velikosti ometalnikov
in sončne topilnike iz nerjavne pločevine po
ugodnih cenah.

Čebelar, ki čebelje pridelke prodaja končnemu porabniku tudi kje drugje, kot izključno na mestu pridelave, npr. na tržnicah, v trgovini, po internetu, jih oddaja polnilcem, ali če čebelje pridelke predeluje, izdeluje npr. medico, oreške z medom, mešanico medu s cvetnim prahom ..., se mora prijaviti tudi v **Register živilskih obratov**. To lahko stori pri rednem sporočanju staleža čebeljih družin v maju oz. novembru, kadar koli pa na spletni strani: https://storitve-mkgp.gov.si/dad/sir_javno/w_apis_census.startup.

NOVA SPLETNA TRGOVINA S ČEBELARSKO OPREMO

www.cebeler.net

Medom d.o.o., Dolnja Bitnja 19 a, 6255 Prem

Mikroorganizmi v cvetnem prahu

Nataša Lilek*, natasa.lilek@czs.si, Katarina Šimunović in Sonja Smole Možina**

Uvod

Leta 2015 je ČZS v sodelovanju z Biotehniško fakulteto (BF) iz Ljubljane in ob finančni podpori evropskih skladov izvedla projekt z naslovom Identifikacija in obvladovanje tveganja mikrobiološke kontaminacije proizvodnega okolja. Posebno pozornost smo namenili cvetnemu prahu osmukancu in njegovi mikrobiološki kakovosti. V projekt so bili vključeni študenti 1. in 2. stopnje živilstva, prehrane in mikrobiologije na Biotehniški fakulteti. Študenti so pod delovnim mentorstvom ČZS delali in raziskovali na terenu, pod pedagoškim mentorstvom pa v laboratoriju za živilsko mikrobiologijo Oddelka za živilstvo BF. V prvem delu projekta so spoznali tehnologijo pridelave in predelave cvetnega prahu osmukanca, potem pa so na tej podlagi s praktičnim laboratorijskim delom prispevali k poznavanju in reševanju problematike mikrobioloških tveganj, povezanih s cvetnim prahom.

Cvetni prah osmukanec je pomembno hranilo čebel, zaradi svoje sestave in ugodnega vpliva na zdravje pa je pomemben tudi v prehrani ljudi. Ker gre za sezonski pridelek z visoko vsebnostjo vode in mikroorganizmov, je izjemno občutljivo presno živilo, ki se hitro kvari. Cvetni prah lahko vsebuje zelo veliko število bakterij, kvasovk in plesni, ki vplivajo na njegovo kakovost in obstojnost. Zato je bil prvi cilj projekta ugotoviti obsežnost mikrobiološkega onesnaženja cvetnega prahu in razloge zanj. Vzorčili in mikrobiološko preiskovali smo svež, obdelan in v različnih razmerah skladiščen osmukanec, prav tako pa tudi procesno opremo, kot so osmukalniki in osmukalni predalčki različnih izvedb in iz različnih materialov.

Potek dela

Na terenu smo v različnih časovnih obdobjih in različnih vremenskih razmerah vzorčili cvetni prah iz osmukalnikov in čebelarstvo procesno opremo z odvzemom mikrobioloških brisov. Na ta način smo želeli ugotoviti mikrobiološko sliko cvetnega prahu iz osmukalnikov, izdelanih iz različnih materialov, in glede na mikrobiološko onesnaženost proizvodnega okolja. V laboratoriju smo preverjali navzočnost plesni, kvasovk, sporogenih aerobnih bakterij, mezofilnih aerobnih ter koliformnih bakterij kot najpomembnejših mikrobioloških kazalnikov kakovosti in obstojnosti cvetnega prahu. Sveže in različno sušene vzorce cvetnega prahu smo nato shranili pri različnih tem-

peraturah, sproti pa smo opravljali tudi mikrobiološke preiskave za določitev optimalnih razmer za pridelavo, obdelavo in skladiščenje, pri katerih bi dosegli čim boljšo kakovost in čim daljšo obstojnost izdelka. Ugotavljali smo vpliv hlajenja, zamrzovanja, sušenja in kombiniranega konzerviranja na mikrobiološke spremembe in s tem tudi na obstojnost izdelka. Delo je potekalo po zastavljenem načrtu, manjša ovira je bilo le vreme, saj je bilo od tega odvisno vzorčenje naravnega pridelka – osmukanca.

Ugotovitve

Svež, neobdelan cvetni prah je zaradi visoke mikrobiološke obremenitve hitro pokvarljivo živilo, saj je pri sobni temperaturi obstojno le nekaj dni. Obstojnost svežega cvetnega prahu smo spremljali pri sobni temperaturi, v hladilniku (4 °C) in zamrzovalniku (-20 °C). V hladilniku smo cvetni prah lahko hranili teden do dva, v zamrzovalniku pa tudi po dolgotrajnejšem shranjevanju nismo opazili sprememb. S toplotno obdelavo oz. sušenjem pri nizkih temperaturah, ki ne poslabša kakovosti in prebavljivosti, smo izdelku podaljšali obstojnost tudi pri sobni temperaturi. Optimizirali smo razmere za sušenje, in

Terensko delo – odvzem mikrobiološkega brisa čebelarstvo opreme

* Svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

** Prof. dr.

Spremembe sestave mikrobne združbe svežega cvetnega prahu med skladiščenjem pri sobni temperaturi, ki nakazujejo vpletenost kvasovk v kvarjenje izdelka.

sicer 72 ur pri 35 °C. Pri nižji temperaturi ni bilo želenega zaščitnega učinka, višja temperatura pa lahko poslabša kakovost in prebavljivost osmukanca. S sušenjem znižamo vrednost a_w izdelka, omejimo dostopnost vode in s tem rast škodljivih mikroorganizmov, vključno s kvasovkami, ki se v neobdelanem cvetnem prahu najhitreje razmnožijo, zaradi česar se izvele pokvari.

Ugotovili smo, da k onesnaženju v manjši meri prispevata procesna oprema in procesiranje cvetnega prahu, večji del mikroorganizmov pa izvira iz samega cvetnega prahu, ki ga nabirajo čebele. Zelo pomembni dejavniki za ohranjanje varnosti izdelka so higiena procesne opreme, redno vzdrževanje in čiščenje, kljub temu pa na obstojnost pridelka odločilno vpliva naravna mikrobiota cvetnega prahu ter s tem čisto in naravno okolje pridelave cvetnega prahu.

Sklepi

ČZS je v okviru projekta po različnih odvzemih in vzorčenju različnih materialov, iz katerih so izdelane naprave za pridelavo cvetnega prahu osmukanca, pridobila nasploh prve rezultate o mikrobiološki sliki cvetnega prahu (osmukanca). Na podlagi rezul-

tatov mikrobiološke slike po obdelavi lahko čebelarjem svetujemo najustreznejši način obdelave in shranjevanja cvetnega prahu. Tovrstna raziskava je za čebelarstvo zelo pomembna, saj so razmeroma pičli podatki dostopni le v tuji literaturi, vendar teh zaradi več dejavnikov, npr. različnih tehnologij smukanja, podnebnih razmer itd., ne moremo popolnoma prenesti v naše razmere. V prihodnjih letih načrtujemo nadaljevanje sodelovanja, tako da bomo lahko z gotovostjo potrdili izsledke lanske raziskave in čebelarjem svetovali ustrezne postopke pridelave in predelave cvetnega prahu osmukanca za ohranitev njegove kakovosti in mikrobiološke stabilnosti.

Zahvala

Avtorice se zahvaljujejo vsem sodelavcem projekta (študentom Manci Perko, Klemnu Schari, in Dejanu Vozliču za vloženo delo ter doc. dr. Neži Čadež in predsedniku ČZS Boštjanu Noču za strokovno pomoč) ter sfinancerjem raziskave (MIZŠ in Javnemu skladu RS za razvoj kadrov in štipendije za evropska sredstva v okviru OP RČV 2007–2013; Po kreativni poti do praktičnega znanja) in podjetju Hofer. ■

TECHNO-TEAM PIKICA

www.team-pikica.si

Letos ponovno na ApiSlovenija v Celju, 12. in 13. marca 2016, na razstavnem prostoru 28 D. Kot novost bomo predstavili krožno polnilno mizo s krmilno elektroniko TECHNO-TEAM PIKICA. Vabljeni!

PE PIKICA DANILO BEDEK S.P.
 GSM: +386(0)41 652 913 Danilo Bedek
 +386(0)70 342 641 Barbara Pučko
 E-MAIL: podpora@team-pikica.si

Novice iz sveta

Romunija

Romunski čebelar in novinar Nicolae V. Ilesiu je leta 1980 spoznal, da piščanci, ki jih je hranil s trotoviskimi ličinkami, rastejo hitreje in so tudi bolj zdravi od drugih živali. To ga je spodbudilo, da je začel raziskovati razvoj trotoviske zalege od jajčeca do odrasle čebele. Kmalu je ugotovil, da vsebuje sok iz teles sedem dni starih ličink podobne snovi kot matični mleček. Novi proizvod je patentiral in ga imenoval Apilarnil. Api izvira iz besede apis (čebela), lar iz besede larva (ličinka) in nil iz začetnic iznajditelja.

V letih, ki so sledila zanimivemu odkritju, je na podlagi apilarnila izdelal kar 20 različnih sredstev in vsi so postali zelo popularni ne samo v Romuniji, ampak tudi marsikje v Zahodni Evropi. Učinke soka iz trotoviskih ličink so raziskovali različni romunski inštituti, znanstveniki pa so o njem poročali na mednarodnih čebelarskih kongresih in objavljali članke v znanstveni reviji *Apiacta*, ki jo izdaja svetovna čebelarska organizacija Apimondia. S padcem komunizma v začetku devetdesetih let je Ilesiu padel v nemilost pri novih oblasteh, bil je celo nekaj let zaprt, ker je svoj čas prijateljeval z diktatorjem Ceaușescujem, po krivici pa je bil s trgovskih polic odstranjen tudi apilarnil. Šele v zadnjem času so ga znova »odkrili«. Sedem dni stare zmlete ličinke vsebujejo 67 % vode, 17 % proteinov, vključno z 1,30 % prostih esencialnih aminokislin, 3,2 % skladkorjev, 6 % maščob, 1,8 % mineralov in približno 6 % snovi, ki jih raziskovalcem še ni uspelo določiti. Največje presenečenje za nas poslušalce pa je bil podatek, da vsaka ličinka že sedmi dan starosti vsebuje kar 10 milijonov spermijev. Ali je to morda povezano z ugotovitvijo, da se pri moških, ki redno uživajo apilarnil, poveča mobilnost njihovih spermijev, to pa povečuje možnost zanositve pri njihovih partnericah? Poskusi na živalih pa so pokazali, da

so samice, hranjene z zmletimi trotoviskimi ličinkami, v primerjavi s tistimi iz kontrolne skupine, ki takšne hrane niso prejemale, skotile več moških kot ženskih potomcev.

Še nekaj do zdaj odkritih lastnosti apilarnila:

- ureja imunost (povečuje odpornost organizma ob infekcijah),
- uravnava metabolizem (spodbuja metabolizem proteinov, povečuje učinkovitost glukoze, tudi pri diabetikih),
- deluje protivirusno in protimikrobno,
- povečuje koncentracijo in izboljšuje spomin,
- povečuje hitrost impulzov v živcih in izboljšuje njihovo delovanje,
- povečuje količino prolaktina ob stresu in utrujenosti,
- spodbuja razvoj otrok in adolescentov,
- izboljšuje laktacijo,
- zmanjšuje trajanje in intenzivnost klimakterijskih težav.

Za ženske udeleženke predavanja dr. Cristine Aosan so bila morda še najzanimivejša odkritja romunskih znanstvenikov glede vpliva apilarnila na kožo:

- kožo hrani, jo regenerira in biostimulira,
- preprečuje prezgodnji nastanek gub,
- uravnava kožni metabolizem,
- pospešuje celjenje ran na koži,
- hrani polt in ji daje videz svežine,
- hrani suho kožo in jo obnavlja.

Morda bi se kdo iz nečebelarskih vrst lahko vprašal, ali ni etično sporno, da za izboljšanje svojega videza morimo ličinke trotovis. Spomnimo se na poskuse uporabe človeških zarodkov v farmaciji, kozmetiki in pri zdravljenju neplodnosti. Čebelarji bi seveda oporekali takšni primerjavi. Ena izmed ekoloških metod zatiranja varoj v čebeljih družinah je prav izrezovanje satja s trotovisko zalego, v kateri naj bi bilo desetkrat več zajedavcev kot v zalegi čebel delavk. Ta metoda, če jo vso sezono izvajamo pravilno, pomaga zmanjšati uporabo veterinarskih sredstev za zatiranje varoj in posledično tudi onesnaženje čebeljih pridelkov. In če bomo v prihodnosti tudi pri nas začeli pridelovati sok iz trotoviskih ličink, bomo dosegli dva cilja: znatno bomo zmanjšali število varoj v čebeljih družinah in pridobili novo prehransko dopolnilo z vsemi navedenimi lastnostmi.

Samo naučiti se bomo morali izrezovati trotovisko satje, ko so ličinke stare sedem dni. ■

Franc Šivic

Vir: Strant, M. (2015): L'Apilarnil, un produit exceptionnel, *Abeilles&Cie*, jan./feb., str. 14.

Foto: Franc Šivic

Kontrolirana kakovost – zaupanje kupcev

Ivan Čopar, copar@siol.net

Že tedaj, ko je g. Milan Meglič začel slovenske čebelarje pripravljati za pridelavo in označevanje medu s kolektivno blagovno znamko (KBZ), sem prevzel to zamisel, se vključil ter začel svoj med pridelovati po zahtevah te znamke in ga tudi označevati s prelepko. Zavedal sem se, kaj pomeni pazljivejša pridelava ter pazljivejše točenje, shranjevanje in pakiranje medu v kozarce z oznako, kajti kontrolirana kakovost da kupcu jasno vedeti, da lahko zaradi sledenja in nadzora bolj zaupa v kakovost pridelka. Moj med je bil zato vedno tak in je tak še dandanes.

Tako smo skupaj začeli nadgrajevati KBZ za slovenski med in dokazovati Evropi, da smo sposobni pridelati med, ki bo po svoji kakovosti boljši od drugih. Leta 2009 sem bil sprejet v skupino slovenskih čebelarjev, ki so bili po kontroli čebelnjaka, skladišča in točilnice sprejeti med tiste proizvajalce slovenskega medu, ki lahko uporabljajo prelepko »SLOVENSKI MED Z GEOGRAFSKO OZNAČBO« ali na kratko SMGO. Prejel sem oznako 09 0005, ki pomeni, da sem bil v to skupino proizvajalcev slovenskega medu z možnostjo uporabe prelepke sprejet kot peti čebelar v Sloveniji.

Ponosen sem, da lahko svojim kupcem ponudim med s prelepko SMGO, zadovoljni pa so tudi kupci, saj ga velikokrat kupijo za darila svojim prijateljem in znancem. Pogosto postanejo dobri stalni kupci. Dandanes si ne morem niti predstavljati, da medu ne bi označeval s prelepko SMGO.

Veliko čebelarjev se sklicuje na težavno izpolnjevanje potrebnih obrazcev, če bi se morebiti odločili za pridelavo medu pod oznako SMGO. Čebelar, ki prideluje med in druge čebelje pridelke, mora vo-

dit in seveda upoštevati Smernico dobrih higienskih navad na načelih sistema HACCP in če doda še preverjanje vode v medu, vrednost HMF-a ter dveh obrazcev za nakup in porabo prelepke SMGO, je to taka malenkost, da jo zmore večina čebelarjev v Sloveniji.

Do marca 2015 sem bil terenski svetovalec na našem območju, zdaj pa razmere v mojem čebelarstvu pregleduje čebelar, ki je prevzel to delo. Sodelovanje je odlično, saj sem imel že dotlej urejen čebelnjak, panje, sate, točilnico, posode za med in skladišče za čebelje pridelke, tako da zdaj vse to samo vzdržujem ter dodajam nova spoznanja za uporabo prelepke SMGO.

Na sliki je vidna urejenost točilnice in to pa dokazuje, da sem kot čebelar upravičen do uporabe prelepke SMGO. Moji prostori so zgrajeni po zahtevah načel HACCP, za red in čistočo pa skrbim sproti. Kot pridelovalec medu z oznako SMGO sem prejel veliko značko, ki jo s ponosom nosim in za katero rad povem, kaj pomeni.

Interna kontrola je potrebna, saj vemo, da se tudi čebelarji staramo in da nekateri začnejo z leti zanemarjati svoje obveznosti. Zaradi tega je treba s kontrolami ugotavljati, ali je čebelar še zmožen označevanje svojega medu upravičiti s prelepko SMGO.

Čudi me, zakaj je v pridelavo slovenskega medu z oznako SMGO vključenih tako majhno število čebelarjev. Po mojem mnenju bo to postalo nujnost, saj se pojavljajo vedno novi pridelovalci medu, stari pa povečujejo svojo pridelavo. Ko bo postala pridelava večja od porabe, bo težko prodati med običajne kakovosti, torej tistega brez oznake SMGO. Zdajšnji

pridelovalci medu z oznako SMGO se bodo tedaj morali preusmeriti v pridelavo sonaravno pridelanega medu. Pridelava tovrstnega medu je seveda še zahtevnejša, saj veljajo za pridobitev te oznake še strožji pogoji. Tako pri pridelavi kot pri prodaji svojih čebeljih pridelkov in medenih izdelkov bodo uspešni samo tisti, ki bodo sledili potrebam oz. zahtevam kupcev. Prihodnost pridelave medu je torej v uporabi preplek SMGO in v ekološko pridelanem medu.

Za čebelarje je pomembno tudi, da se nenehno izobražujejo in pridobivajo nova znanja, ki jih lahko uporabijo pri promociji in prodaji čebeljih pridelkov. Sam se ukvarjam z apiturizmom (moj apiturizem je bil ocenjen s tremi čebelicami), končal pa sem tudi tečaj za apiterapevta I. Prejel sem tudi veliko zlatih in srebrnih priznanj za med in medene likerje z dodatki (medeno-brinjev liker). Vse to mi pomaga pri prodaji čebeljih pridelkov in medenih izdelkov. ■

OBVESTILA – Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo

Na podlagi javno objavljene odločbe, št. U060-35/2015-75, ki jo je izdalo MKGP, Uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, da za zdravljenje čebel niso bila uporabljena zdravila, ki so v prometu v Republiki Sloveniji, ter na podlagi kršitve 5. člena Pravilnika o Slovenskem medu z zaščiteno geografsko označbo (v nadaljevanju Pravilnik), ki določa, da je za zatiranje bolezni in škodljivcev dovoljeno uporabljati samo registrirana sredstva, je Komisija UO ČZS za Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo 17. februarja 2016 na podlagi 28. člena Pravilnika sprejela sklep, da enemu čebelarju odvzame pravico do uporabe preplek in ga izključi iz sistema SMGO. Čebelarji, pri katerih so od zadnje notranje presoje minila tri leta (torej vsi, pri katerih je bila zadnja presoja izvedena leta 2013), morajo v tem letu opraviti vnovično notranjo presojo.

 SMGO št. t e v e c	Število novih članov SMGO januarja 2016	Število vseh članov SMGO januarja 2016
	2	285
Za vključitev v kakovostno shemo »Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo« navežite stik z go. Natašo Lilek: po tel.: 040/436 519 ali 01/729 61 29 oz. na e-naslovu: natasa.lilek@czs.si. Več informacij najdete na spletni strani www.slovenskimed.si pod rubriko SMGO.		

S KNJIŽNE POLICE

Valerij Nikolajevič Korž: Čebele nam dajejo zdravje

Močna: Založba Finesa
d.o.o.
112 strani
ISBN 978-961-6461-01-6

Z izidom te knjižice žepnega formata se nadaljuje serija objav tujih strokovnjakov o apiterapiji. Zaradi prenosa tradicionalnih izkustev in znanj je apiterapija v svetu veliko bolj znana in spoštovana veda kot pri nas. Apiterapija je pomemben del integrativne medicine, katere doktrina je razširjena zlasti v Rusiji in v državah, nastalih po razpadu Sovjetske zveze.

Člani Kluba čebelarskih mojstrov Slovenije smo pri čebelarjih in prodajalcih čebeljih pridelkov na območju Karpatov v Ukrajini naleteli na veliko zanimi-

vosti, ki so nas presenetile in razširile naše znanje o tradicionalnih pripravkih za apiterapijo. Karlu Vogrinčiču gre zasluga, da se je povezal z ruskim avtorjem in se potrudil za izid prevoda knjižice, ki bogati tudi naše vedenje o apiterapiji.

V knjižici je sicer nekaj spodrsrlajev prevajalca, ker se ni v celoti naslonil na Čebelarski terminološki slovar, vendar je vsebina kljub temu razumljiva. Prevajalcu dobrohotno oprostimo tudi očitne spodrsrlaje na straneh 28, 40, 41 in 46. Ti bodo prav gotovo popravljeni v prihodnji izdaji, kajti prepričan sem, da bo prvih 500 izvodov zelo hitro pošlo.

Karlu Vogrinčiču čestitam, da nam je ponudil priložnost spoznati nekaj novega, še posebej pa za navezavo stika z ruskim piscem več knjig o apiterapiji. G. Korža bomo verjetno spoznali na simpoziju o apiterapiji, ki bo marca v Mariboru. ■

Vlado Pušnik

Čebelarjeva opravila v marcu

Jure Justinek – Zgornja Ložnica, jure.justinek@czs.si

Ta mesec se začne meteorološka pomlad. Moč sončnih žarkov se hitro krepi in dan se od začetka do konca meseca že opazno podaljša. Tudi temperaturna razlika med jutrom in popoldnevom je lahko precej velika. Marca smo pogosto izpostavljeni hitrim in velikim spremembam vremena in nič nenavadnega niso niti izraziti prodori hladnega zraka ter še povsem zimske razmere, ki jim kmalu sledijo lepi sončni dnevi. V tem obdobju se pospešeno prebuja narava in svoje prebujanje naznanja s prvim spomladanskim cvetjem, kot so zvončki, žafrani, vrba iva, trobentice, proti koncu meseca pa tudi s cvetenjem breskev, marelic in drugega cvetja. Sočasno s temi pojavi v naravi se prebujajo in odzivajo tudi naše čebele. Ta mesec bomo prvič resneje posegli v panje in postorili vse potrebno. Marec je torej že pravi čebelarški mesec.

Delo pri čebelah – prvi pregled

Sam ta mesec čebele pregledam dvakrat. Prvič na začetku meseca. Izberem lep in tople dan, ko je temperatura vsaj 12 °C v senci. Pripravim si vse potrebno, saj je treba prvi pregled opraviti karseda hitro. Najprej se lotim družin, ki sem jih že februarja označil kot sumljive, bodisi da so imele premalo hrane bodisi da sem posumil v njihovo brezmatičnost. Čebele narahlo pokadim in odprem panj. Krajne sate razmaknem in preverim, koliko hrane še imajo. Idealno je, če je najmanj 7 kg v 9 in 10 satnih in 10 kg v mojih 11+3 satnih AŽ-panjih, saj v tem primeru ni večjega dela. Vedno pa se dogodi, da kateri družini primanjkuje hrane. Nato preverim, kje je gnezdo in koliko ulic zaseda družina. Idealno je torej, da je hrane dovolj, da družina sedi na sredini in da zaseda šest ali več satov. Pri teh družinah samo preverim, koliko je zalege, in morebiti z ježkom naluknjam zaprt sat medu ob zalegi ter panj zaprem. Pri tem satja ne izvem, ampak ga razmaknem in v razmike posvetim z baterijsko svetilko.

Seveda pa ni povsod idealno in zdaj je čas, da zadeve popravimo. Družinam, ki nimajo dovolj hrane in ki so dovolj številne, najraje dodam medene sate, ki jim prej nastrgam pokrovce. Vstavim jih na vsako stran ob zalego. Ob tem gnezdo, če to ni na sredini, premestim tja. Satov tudi tokrat ne izvem. Odstranim krajne sate, gnezdo v celoti premestim na sredino in na drugo stran vrnem prej izvlečene krajne sate. Po posegu panj znova opazim in zaprem. V družinah, za katere ugotovim, da nimajo matice, ravnam na dva

načina. Po prvem sate pobrem iz panja, jih zložim na kozico in jih pred čebelnjakom ometem na časopisni papir. Seveda pred tem zaprem žrelo panja, iz katerega sem jih vzel. Te čebele si hitro izprosijo nov dom v sosednjih panjih. Če ugotovim, da je kaka družina hudo napadena z nosečo in šibko, jo zažveplam. Takšnim družinam nima smisla dodajati rezervne družine, ker obstaja možnost, da dodamo prešibko družinico in da bo trotovska družina ubila njihovo matico, s tem pa seveda ne bi naredili ničesar. Če naletim na izjemno šibko družino, ki zaseda le dve do tri ulice, dam ob levo ali desno stran panja en meden sat, poleg njega satje, na katerem ta družina sedi, nato pa spet en meden sat. Na obeh medenih satih prej nastrgam pokrovce. Vse preostalo satje, ki ga ne posejajo čebele, odstranim. Prazen prostor zapolnim z 10 cm debelim stiroporom v velikosti AŽ-satnika, namesto tega pa lahko uporabimo tudi enako debelo penasto gobo. Družino nato opazim in panj zaprem. Na koncu pregleda moram biti prepričan, da sem čebelam ustvaril kar najboljše razmere za nadaljnji razvoj.

Drugi pregled

Družine znova pregledam med cvetenjem vrbe iva, torej v drugi polovici marca, na Primorskem pa je to nekoliko prej. V tem obdobju čebele v panje prinašajo velike količine cvetnega prahu. Menjava generacij se končuje in v čebelji družini se začne obdobje bliskovitega razvoja. Ena mlada čebela vzredi 3–4 nove čebele in panj se hitro polni, zato hitro kopnijo zaloge hrane. Konec meseca napoči 40-dnevno obdobje pred pašo na akaciji, ki začne na Primorskem cveteti okoli prvega maja, v Prekmurju in na jugu države pa okoli 10.–15. maja.

Že star čebelarški rek pravi, da moramo dru-

Kontrolni panj s tehniko

Foto: Gregor Lužar

Hitri pregled družine s svetilko

žini dodati toliko hrane, za kolikor se po 15. marcu zniža tehtnica. Tega se držim, zato jih po tem datumu vsak drugi ali tretji dan v majhnih obrokih krnim s sladkorno raztopino v razmerju 1 : 1, odvisno pač od vremena. Pri tem moramo biti zelo pazljivi, saj mora biti naš cilj, da čebele porabijo čim več zimskih zalog, vendar se zaloga ne sme zmanjšati na manj kot 6 kg, kolikor je mora biti stalno v družini. Med drugim pregledom torej znova ocenim stanje medenih zalog ter količino in kakovost zalege. Družinam, ki imajo v satju preveč hrane (toliko, da je matica blokirana), odstranim po en ali dva medena sata, ob zalego pa dodam prazen mlajši sat, s katerim matici omogočim dovolj prostora za širitev gnezda. **Medeno satje shranim v skladišče, nikoli v medišče!** Maja ga bom porabil za narejence ali pa ga bom še ta mesec dodal družini, ki ji primanjkuje hrane. Pri družinah, ki se lepo razvijajo in imajo že štiri ali več satov zalege, vsak drugi sat obrnem po dolžini. Tako je venec medu, ki je bil doslej zadaj, zdaj spredaj pri žrelu. Ker ga čebele tam nagonsko ne trpijo, ga začnejo prenašati okoli zalege, nekaj pa ga porabijo. S tem ustvarijo občutek paše, zato matica zaleže izpraznjene celice. **Na ta način precej povečamo gnezdo in tudi območje ogrevanja, zato to naredimo šele tedaj, ko smo prepričani, da so družine dovolj močne za vzdrževanje novega stanja.** Po posegu zvečer nalijem v krmlilnike po pol litra sladkorne raztopine.

Za dražilno krmljenje lahko v tem obdobju uporabimo tudi pogače, saj je izletnih dni več in ni toliko težav z vodo. Pogače torej uporabim šele v drugi polovici marca, in še to samo na stojiščih, ki so bolj oddaljena od mojega doma. Pri pregledih slabših družin zgolj preverim, kako se razvijajo, po potrebi dodam kak sat, če je čebel že dovolj, ter skrbim, da imajo dovolj hrane in da so odete. Sproti menjavam tudi pažni material, saj ta nikoli ne sme biti moker. Ta mesec moram biti ob koncu vsakega posega prepričan, da sem v družinah vzpostavil karseda naj-

boljše razmere za nadaljnji razvoj, to je, da družina zaseda površino, ki jo z dovolj hrane lahko obvlada in da je odeta s suhim in zračnim materialom. Marca prav tako pazimo, da so žrela panjev odprta po celotni dolžini.

Ob vsakem posegu moramo točno vedeti, kaj počnemo, kaj želimo s posegom doseči in kaj lahko pričakujemo. Pri tem je pomembno, da vedno pravilno ocenimo, kaj je družina sposobna prenesti in kakšno bo vreme v prihodnjih dneh. To so dejstva, ki jih je treba vedno upoštevati, pridobimo pa jih z izkušnjami. Napake, ki jih kdaj naredimo, nam pomagajo pridobivati izkušnje, zato se jih ne bojmo preveč.

Kaj še lahko počnemo marca?

Prazne panje, katerih družine so odmrle, temeljito očistimo. Če posumimo v kako bolezen, jih temeljito obžgemo z plinskim gorilnikom ter za 10–15 minut prekuhamo v 3–odstotnem vrelem lugu. Razkužimo tudi ves preostali že uporabljen pribor. Pripravimo in očistimo prazne prašilčke, saj jih bomo morda potrebovali že konec prihodnjega meseca. Naredimo načrt čebelarjenja v tem letu, razmislimo, na katere paše bomo prepeljali čebele, koliko satnic bomo potrebovali, uredimo naše prevozne enote in tovornjake ter pripravimo vso potrebno dokumentacijo za prevoze. Ob lepih dneh, ko se temperatura ustrezno zviša, lahko prebarvamo panje in čebelnjake, če je to potrebno. Montiramo oz. znova postavimo kontrolni panj na tehtnico in spremljamo stanje. Ti podatki nam bodo v veliko pomoč tako pri tehnoloških ukrepih v tem mesecu kot tudi vse do konca sezone. Zlasti prevaževalcem in tudi vsem drugim čebelarjem priporočam, da preberejo dva pravilnika, ki urejata čebelarstvo. Prvi je Pravilnik o označevanju čebelnjakov in stojišč, Ur. l. 55/2013, drugi pa Pravilnik o katastru čebelje paše, čebelarškem pašnem redu in programu napovedi medenja, Ur. l. 60/2013. Oba najdemo na spletu. ■

Prekuhanje panjev

Veterinarski nasveti za marec

Ivo Planinc*, ivo.planinc@vf.uni-lj.si

Poapnela zalega je bolezen, ki jo povzroča plesen *Ascosphaera apis*. Povzročitelj lahko ostane živ v panju, na satju in čebelah, ne da bi izzval bolezen. Da se ta razvije, so poleg povzročitelja samega potrebni še nekateri stresni dejavniki, ki neugodno vplivajo na čebeljo družino, slabijo njeno odpornost ter porušijo njeno biološko ravnotežje. Vzroki, ki pospešujejo razvoj in pojav bolezni, so številni in različni. Skupno jim je to, da delujejo negativno oz. stresno na čebeljo družino. Stres je stanje zmanjšane splošne odpornosti osebk, zaradi česar lahko nanj škodljivo vplivajo tudi manj invazivni povzročitelji bolezni. Taki povzročitelji so pogojni in med te spada tudi plesen *Ascosphaera apis*. Stresno stanje čebelje družine se kaže v zmanjšani obrambni sposobnosti in sočasnem povečanju dovzetnosti za bolezen.

Za preprečitev pojava poapnele zalege sta pomembna poznavanje stresnih dejavnikov in način čebelarjenja, s katerim se čim bolj izognemo delovanju negativnih dejavnikov na družino. Ključna stresna dejavnika v zgodnjepomladanskem obdobju sta pomanjkljiva prehrana in hitro znižanje temperature oz. podhladitev.

Najpomembnejše stresno delovanje je povezano s pomanjkljivo prehrano – tako medu kot cvetnega prahu. Če je iz kakršnega koli razloga zmanjšano izločanje matičnega mlečka iz mlečne žleze čebel krmilk, je zmanjšana tudi odpornost čebeljih ličink. Pomanjkljiva prehrana se lahko pojavi v katerem koli obdobju v letu, najpogosteje pa se to dogaja prav marca. Zimsko zalogo čebele porabijo za hranjenje zalege, dotoka nove hrane pa še ni ali je minimalen.

Zato moramo v začetku tega meseca preveriti zaloge hrane. Če je teh premalo, moramo družinam dodati rezervne sate s hrano. Posebej bodimo pozorni na zalogo pri najmočnejših družinah ter ob daljšem obdobju slabega vremena. Ker se poraba hrane marca hitro povečuje, pogosteje spremljajmo stanje zalog v panjih.

Nekateri raziskovalci menijo, da je za podhladitev zalege dovolj že padec temperature v panju z običajnih 35 °C na 30 °C v nekaj urah. Tudi pomanjkanje odraslih čebel iz kakršnega koli razloga povzroči nezadostno gretje zalege. Največkrat se podhladitev zalege pojavi prav zgodaj spomladi, ko se družine razvijajo. Paziti moramo, da s svojimi posegi podhladitve ne bi povzročili sami.

Pregledi družin naj bodo hitri, ne prepogosti, satov ne jemljimo iz panja, preglede opravljajmo v toplejših in brezvetrnih dneh. Vsaka družina mora imeti prostor, prilagojen njeni moči. Šibkejšim družinam prostor omejimo s pregradno desko. Če smo družinam v panje namestili toplotno zaščito, je v tem obdobju še ne odstranimo, lahko pa jo zamenjamo. Če družine prezimujemo samo v plodišču AŽ-panja, moramo biti pozorni na to, kdaj bomo odprli matično rešetko in pustili čebele v medišče. Pred posegom ocenimo primerno moč družine in primerne temperaturne razmere vsaj za nekaj dni vnaprej. To velja tudi za družine, ki jih prezimujemo v medišču in jih premeščamo v plodišče. Prav tako moramo biti pozorni pri preselitvi rezervnih družin v prazne gospodarske panje. Nikoli jih ne vselimo v večji prostor, kot so ga zasedale v rezervni družini.

Če se bolezen pojavi – prve bele bube na bradi panja –, moramo ukrepati hitro, dokler so mumificirane bube še bele. Predvsem moramo preveriti ključna dejavnika. Ali gre za pomanjkanje hrane, ali morda prevelik prostor, ki ga čebele ne morejo zadostno ogrevati. Te pomanjkljivosti čim prej odpravimo. Od naših hitrih in pravih ukrepov bo odvisno, ali bomo preprečili nadaljnje širjenje poapnele zalege ali pa bo ta bolezen v družinah vso sezono. S tem bomo verjetno izgubili večino pridelka, ki bo v tej sezoni čebelam na voljo.

K manjšemu pojavljanju poapnele zalege bosta pripomogla tudi redno razkuževanje orodja in pribora ter redna menjava satja ter selekcija družin na večjo čistilno sposobnost. ■

* Mag., dr. vet. med., Veterinarska fakulteta Univerze v Ljubljani, Nacionalni veterinarski inštitut, enota Nova Gorica

Vir: Zeba, L. (1994): *Povezanost varooze i vapnenastog legla*. Zagreb: Pčelarstvo, priroda, tehnika, 46–62.

Vzreja matic

V sodelovanju s KIS vzrejamo matice Kranjske sivke. Sprejemamo naročila. Prevzem možen osebno, po pošti ali ob petkih zvečer v ČD Škofja Loka v Brodeh.

**Čebelarstvo
BOKAL**
www.bokal.si

Sveti Andrej 30/a
Škofja Loka - SI
M: 041 / 344 - 065
041 / 531 - 423
E: info@bokal.si

Medovite trajnice in skrajne vremenske razmere

Jožica Golob - Klančič*, trajnice@trajnice.com

Kmetijstvo, v njegovem okviru pa tudi čebelarstvo in gojenje okrasnih rastlin, je zelo odvisno od podnebnih in vremenskih razmer. Zato čebelarjenje po vsem svetu ni enako, vsi čebelarji pa ne čebelarijo z isto vrsto čebel, v enakih panjih in na enak način. Tudi medovite rastline, tako divje kot kulturne, so odvisne od krajevnih razmer.

V zadnjih desetletjih so vse bolj opazne podnebne spremembe, katerih posledica so tudi ekstremni vremenski pojavi, kot so nenavadne moče, suše, orkanski vetrovi, žled, neizraziti letni časi in še kaj. Zato postaja vse pomembnejše tudi poznavanje prilagojenosti rastlin na takšne razmere. To seveda velja tudi za okrasne in medovite trajnice.

Preizkušanje in razmnoževanje trajnic v naših razmerah gotovo zahteva veliko več znanja in truda kot zgolj trgovanje z njimi. Zato v Sloveniji ni veliko pravih gojiteljev, cveti pa ponudba cenениh sadik trajnic iz daljnih dežel. Med njimi so tudi na prvi pogled privlačne novosti in posebnosti, vendar pri nas marsikdaj le s težavo preživijo. Zaradi takšnega trgovanja se od drugod širijo tudi rastlinske bolezni in škodljivci, zato so številni prepričani, da so trajnice nasploh težavne za gojenje in vzdrževanje. V resnici pa je treba med množico vrst in sort le pravilno izbrati med tistimi, ki so se v naših razmerah že doslej dobro izkazale, in poiškati sadike, ki med gojenjem niso bile pomehkužene, tako da bodo dobro uspevale tudi v naši zemlji in naših vremenskih razmerah.

Da ni vse zlato, kar se sveti, lahko iz dneva v dan dokazujemo tudi pri trajnicah. Tako smo v naši vrtnariji preizkusili že številne trajnice, med njimi na desetine novih, npr. številne sorte ameriških slamnikov in hermelik, ki so privlačne zaradi svojega videza in ki veljajo za dolgožive in nezahtevne ter bogato medovite trajnice. Pri tem smo ugotovili, da je med novjšimi sortami ameriških slamnikov sicer tudi nekaj zelo lepih, nenavadnih in hkrati v naših razmerah trpežnih, velika večina med njimi pa ima eno ali več slabih lastnosti, zaradi katerih si ne zaslužijo, da bi jih vključili v naše nasade. Nekatere sorte, recimo, zaradi šibkega in visokega stebela ter težkega cveta na njem požeje že ob nekoliko močnejšem vetru ali nekoliko bolj deževnem vremenu. Nekatere hitro zbolijo ali jih pobere že prva ali vsaj druga zima. Med hermelikami je večina novjših in zelo privlačnih sort občutljiva že

na nekoliko težjo zemljo ali celo na nekoliko dalj časa trajajoče deževno vreme. Čeprav jih posadimo v odcedno zemljo, rade zbolijo in odmrejo.

Tako med ameriškiimi slamniki kot tudi med hermelikami pa je kar nekaj klasičnih in/ali že preizkušanih sort, ki so domala neuničljive in so v vsaki običajni vrtni zemlji tudi zelo lepe. Če naštejemo le nekaj sort slamnikov: *Echinacea purpurea* 'Avalan-

Foto: Mojca Rehar Klančič

Sadice različnih trpežnih sort hermelik med gojenjem v lončkih sicer potrebujejo zalivanje, saj je njihov koreninski sistem utesnjen. Ko pa jih bomo posadili v vrtno zemljo na gredo, si bodo same poiskale potrebno vlago.

Foto: Mojca Rehar Klančič

*Mešana greda trpežnih trajnic: ameriški slamnik (*Echinacea purpurea* 'Magnus Superior'), hermelika (*Sedum telephium* 'Herbstfreunde'), konjska griva (*Eupatorium maculatum* 'Red Dwarf'), perzikarija (*Persicaria amplexicaulis*) in še nekatere druge, katerim bi za brezhiben videz tudi med hudo poletno vročino in sušo zadostovalo kako temeljito zalivanje na teden ali celo na dva tedna. Brez zalivanja pa bi preživele tudi dolgotrajno sušo; morda bi porjavelo le nekaj listja in bi cvetele manj časa.*

* Univ. dipl. inž. hortikulture in krajinske arhitekture

che', E. p. 'Green Jewel', E. p. 'Lucky Star', E. p. 'Magnus Superior', E. p. 'Primadonna Deep Pink', E. p. 'Primadonna White', E. p. 'Sundown', E. p. 'Vintage Wine'. In še nekaj trpežnih sort hermelik: *Sedum spectabile* 'Star Dust', *Sedum telephium* 'Carl', *Sedum telephium* 'Herbstfreunde', S. t. 'Matrona' in S. t. 'Marchen'.

Navedene in številne druge trajnice so v naših poskusnih nasadih na prostem preživele najrazličnej-

še vremenske ujme in nobena jim ni prišla do živega. Zato si upamo trditi, da so prilagojene tudi na podnebne spremembe in z njimi povezane vedno bolj skrajne vremenske razmere. Nove sorte so morda lepše ali po nekaterih lastnostih zanimivejše, nikakor pa jih ni smiselno uvajati brez temeljitega preizkušanja in vrednotenja v različnih življenjskih razmerah. Občutljive vrste in sorte so pač primerne le za zbiratelje, ki se bodo zanje tudi posebej potrudili. ■

ZGODOVINA ČEBELARSTVA

240 let prve čebelarske knjige v slovenskem jeziku

Andrej Šalehar*, andrej.salehar@bf.uni-lj.si

Peter Pavel Glavar je pisec prve slovenske čebelarske knjige v slovenskem jeziku, ki je z naslovom »Pogovor o čebelnih rojih« nastala leta 1776. Zgodovina njenega nastajanja sega v leto 1768, ko je Glavar napisal znameniti »Odgovor«, v katerem je na podlagi svojih 24-letnih praktičnih čebelarskih izkušenj kritično presodil predloge za izboljšanje čebelarstva, ki jih je dunajska dvorna pisarna posredovala tudi na Kranjsko. V njem je podrobno in strokovno opisal čebelarjenje na Kranjskem in predlagal, kako odpraviti ovire, ki zavirajo razvoj čebelarstva. Pri tem je poudaril izobraževanje čebelarjev, čebelarsko šolo in zakonodajo ter vprašanje slovenskega čebelarskega čtiva. Glavarjev »Odgovor« je prevedel Stane Mihelič in ga objavil v svoji knjigi (1934).

Na koncu »Odgovora« je Glavar zapisal:

»Kmetom pa hočem olajšati čebelarjenje s tem, da jim bom ob nedeljah in praznikih v prostih urah ustno tolmačil čebelarski nauk, kateremu si laskam, da sem v deželi najbolj vešč. Pokazal jim bom tudi dejansko pri svojih čebelah vsa letna čebelarska opravila in spretnosti. Da, če je slavni Kmetijski družbi do tega, se ponujam, da bom vso svojo znanost (ker sem se mogel na tako majhnem prostoru le prav maločesa dotakniti) spravil na papir, da jo potem po cirkularjih ali javnem tisku oznamim deželi.«

Ali je Kranjska kmetijska družba na Glavarjevo ponudbo odgovorila, ni znano. Kot je zapisal Mihelič (1976), ga »... na misel, da bi napisal knjigo 'o praktičnem splošnem čebelarstvu', ni pripeljala Janševa leta 1771 izdana nemško pisana Abhandlung vom Schwärmen der Bienen (Ravnjanje s čebelnimi roji),

kakor bi človek sodil po naslovu Glavarjevega Pogovora, pač pa ga je verjetno spodbudila, da se je delal lotil z večjo vnemo ... Glavarjev rokopis Pogovora šteje skupaj 691 oštevilčenih odstavkov in od tega je 233 originalnih Janševih, 162 Janševih odstavkov je Glavar dopolnil, 296 odstavkov pa je originalnih od Glavarja.« Stabej (1976) je poudaril: »Primerjava Glavarjevega rokopisa z A. Janševo Abhandlung von Schwärmen der Bienen pokaže takoj, da Glavarjev Pogovor od Zhebelnih Rojou zdaleč ni kak slovenski prevod Janševe Abhandlung, ampak da je precej samosvoje Glavarjevo delo, ki pa se opira na Janševo.«

Umekova (2006) poroča, da je Glavar svoj, v slovenskem jeziku napisan in dopolnjen prevod Janševe knjige o čebeljih rojih Kranjski kmetijski družbi poslal 26. julija 1779, vendar ta takrat ni izšel, ker naj bi se bil »izgubil«. Rokopis je bil leta 1951 k sreči najden, vendar je izšel šele leta 1976 v Mencejevi knjigi »Ob 200-letnici pisane besede o slovenskem čebelarstvu«. Rokopis opisuje Dolenc (1983/1987): Glavar P. Peter, Pogovor od Zhebelnih Rojou. Iz leta 1776, 148 listov, 33,0 x 20,0 cm; papir, trde platnice, slovenščina, bohorčica.

Čebelarska tehcnica

- ločen brezžični display
- spremljanje moči družin in donosa
- pravočasno ukrepanje ob rojenju
- pravilno krmljenje
- za vse vrste panjev

samo 95,40 EUR

www.apiscale.eu 041/844-482

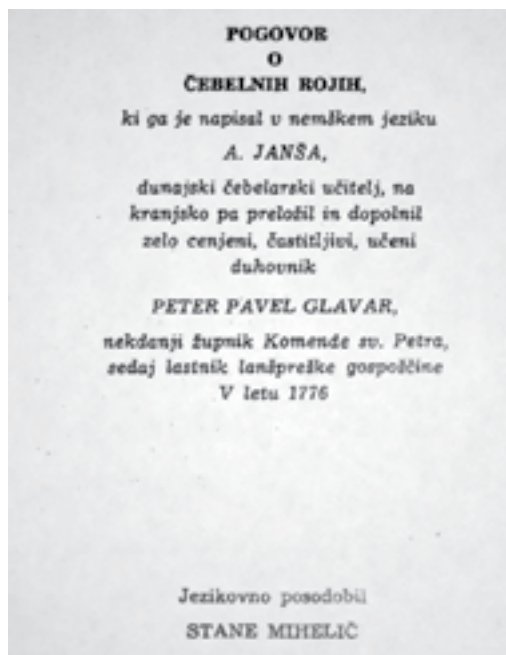
Matevž Strgar s.p., Prilicjeva ulica 10a, 1291 Škofljica

* Zasl. prof. dr., Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko

Rechfeld (1848) je zapisal, da je imel v rokah do-
bro ohranjen rokopis, za katerega je Mihelič (1970)
menil, da je bil prepis, ki je bil naslovljen kot:

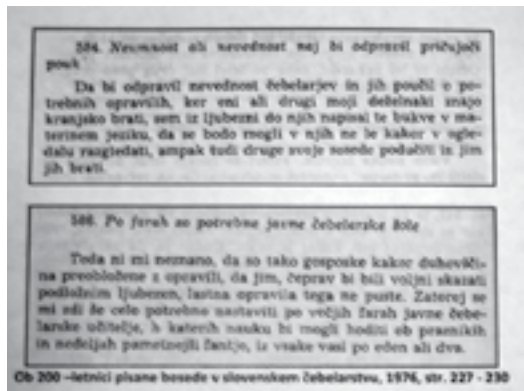
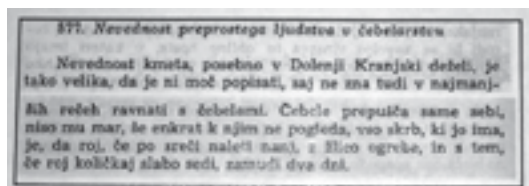

P. J. Rechfeld, objava »Peter Glavar, Mittheilungen
des historischen Verein.«, 1848, str. 41.

Naslovnica Glavarjeve knjige. Vir: Ob 200-letnici
pisane besede v slovenskem čebelarstvu, 1976,
str. 79.

V 36. in 37. pogovoru Glavar razpravlja o zadrž-
kih v čebelarstvu. Posebej poudarja pomanjkanje
znanja o čebelarjenju in potrebo po poučevanju (šo-
li), kot na primer v odstavkih:

Ob 200-letnici pisane besede v slovenskem
čebelarstvu, 1976, str. 227-230.

Mihelič (1976) je predstavil Glavarja in njegovo
knjigo takole: »Glavar je pisal za preprostega, ka-
kor pravi sam, za neukega slovenskega čebelarja,
deloma obremenjenega z zaostalostjo in polnega
vraževerja. Zato je menil, da ni dovolj v praktični če-
belarski knjigi le nakazovati potrebna opravila in svo-
je izkušnje, ampak jih tudi utemeljevati in dokazovati,
zakaj so potrebne in zakaj prav take. Posledica tega
je, da se ponekod le preveč ponavlja in da tudi zaha-
ja v res nepotrebne nadrobnosti.

Po drugi strani pa je treba poudariti, da Glavarjev
Pogovor o čebelnih rojih ni le prvi slovenski poljubno
strokovni tekst in čebelarški učbenik, ki po svoji izčr-
pnosti, samostojnosti in pristnem slovenskem izraz-
ju prekaša domala vse v 18. stoletju izřle slovenske
poljudno strokovne tekste, ampak veliko več. V njem
je namreč podana tudi realna podoba tedanjega če-
belarstva na Kranjskem, njegove odlike in ovire, ki
mu stoje nasproti, predlogi za izboljšanje, skratka,
tudi vse tisto, kar je nakazal že leta 1768 v Odgovo-
ru in kar je še nadrobneje osvetlil v svojem poročilu
kmetijski družbi ljubljanski.«

Povedanemu pritrjuje tudi Demřar (1976): »P. P.
Glavar sodi v prvo slovensko prerodno generacijo, ki
se je zavzemala za uveljavljanje slovenskega jezika in
slovenskega slovstva. V letih 1776-1778 je preve-
del in dopolnil Janřevo razpravo o čebelnih rojih in je
tako prvi Slovenec, ki je s slovensko pisano besedo
řiril gospodarski pouk. Kot prvi je řutil potrebo, da bi
kranjska kmetijska družba izdajala slovenske spise,
ki naj bi priřli v roke kmetov in jim pomagali do boljše
strokovne izobrazbe in gospodarskega napredka.«

Na spletu sta dostopna rokopis in tiskana
različica.

Glavarjev rokopis Pogovor od Zhebelnih rojou si
je mogoče ogledati na spletnem naslovu: [www.dedi.
si/virtualna-knjiga/28599](http://www.dedi.si/virtualna-knjiga/28599).

Tiskano izdajo knjige Pogovor o čebelnih rojih
(iz knjige: Ob 200-letnici pisane besede v sloven-

skem čebelarstvu, Ljubljana 1976) si je mogoče ogledati na spletnem naslovu: www.dedi.si/virtualna-knjiga/28706.

Na koncu še predlog. Tako »Odgovor« kot »Pogovor o čebelnih rojih« še nista natisnjena v posebni izdaji. Oba sta samo dela drugih knjig – Odgovor je bil objavljen leta 1934, Pogovor o čebelnih rojih pa leta 1976. V Arhivu Republike Slovenije hranijo rokopisne listine obeh del in te bi lahko uporabili za izdajo faksimilov ter jim dodali oba prevoda. Dokumenta sta izjemno pomembna mejnika v kulturni zgodovini slovenskega naroda in še posebej za zgodovino slovenskega čebelarstva. ■

Viri:

1. Demšar, V. (1976): Peter Pavel Glavar, življenjepis. Str. 7–19. V: Mencej, M.: *Ob 200-letnici pisane besede o slovenskem čebelarstvu*. Ljubljana, 335 str.
2. Dolenc, M. (1983/1987): Bibliografija rokopisnih ljudsko-medicinskih bukev in zapisov s slovenskega etničnega območja. *Slovenski etnograf*, 31, str. 31–74.
3. Glavar, P. P. (1768): *Vorschlag Beantwortung zur Ver-*

besserung der Bienenzucht in den Kaysl. Königl. Erb-ländern (prevod: Predlog odgovora za izboljšanje čebelarstva v c. kr. dednih deželah). 26 str. (AS SI 869 Glavar, Peter Pavel, 1751–1784).

4. Glavar, P. P. (1934): Odgovor na predlog za izboljšanje čebelarstva v c. kr. dednih deželah. Str. 11–38. Napisano 1768, prevod Stane Mihelič. V: Mihelič, S.: *Anton Janša, slovenski čebelar*. Čebelarско društvo za Slovenijo. Ljubljana 1934, 163 str.
5. Mihelič, S. (1970): Čebelarstvo. Str. 395–412. V: *Gospodarska in družbena zgodovina Slovencev. Zgodovina agrarnih nianosti*. I. zvezek: Agrarno gospodarstvo. Ljubljana.
6. Mihelič, S. (1976): Peter Pavel Glavar, čebelar, čebelarski pisec, učitelj in organizator. Str. 20–65. V: Mencej, M.: *Ob 200-letnici pisane besede o slovenskem čebelarstvu*. Ljubljana, 335 str.
7. Rechfeld, P. J. (1848): *Peter Glavar. Eine biographische Scizze*. Zweites Quartal, str. 29–42, Mittheilungen des historischen Verein für Krain.
8. Stabej, J. (1976): Pogovor od zebelnih rojou/kusi. Str. 66–78. V: Mencej, M.: *Ob 200-letnici pisane besede o slovenskem čebelarstvu*. Ljubljana, 335 str.
9. Umek, E. (2006): *Kranjska kmetijska družba 1767–1787*. 29, 1, str. 1–34, Arhivi.

DOGODKI IN OBVESTILA

Mednarodni simpozij o apiterapiji

V soboto, 2. aprila 2016, bo ČZD Maribor organizirala mednarodni simpozij o apiterapiji. Posvet tradicionalno poteka ob svetovnem dnevu apiterapije oz. rojstnem dnevu dr. Filipa Terča (30. marca). Ob koncu simpozija, ki bo potekal od 8.30 do 14. ure, bo čas tudi za razpravo o predstavljenih temah, podeljene pa bodo tudi plakete dr. Filipa Terča. Vljudno vabljeni!

Program:

9.15: **Valerij Nikolajevič KORŽ (Harkov, Ukrajina)** – Predstavitev knjige: »Čebele nam dajejo

zdravje« (avtor knjige bo predstavil svoje izkušnje z apiterapijo in odgovarjal na vprašanja);

11.45: **Prof. Mića MLADENović (Beograd, Srbija)** – Apiterapija v svetu;

12.30: **Dr. Bratko FILIPIČ (Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani, Slovenija)** – Najnovejša spoznanja o matičnem mlečku; propolis in matični mleček pospešujeta protimikrobno aktivnost ter med kot del komplementarne medicine.

Karl Vogrinčič,
predsednik Sekcije za apiterapijo dr. Filipa Terča

Sodelovanje podjetja JUB in ČZS v projektu »JUBINI gredo za med«

Podjetje JUB in ČZS bosta sodelovala v skupni akciji, poimenovani »JUBINI gredo za med«. Naša poglobljena želja je, da bi kupci z nakupom katerega koli izdelka iz družine JUBIN podprli slovenske čebelarje. Tako bo podjetje JUB od vsakega prodanega izdelka iz družine JUBIN ČZS podarilo lonček barve JUBIN Decor in JUBIN Lasur, ta pa bo barvo namenila čebelarskim krožkom za obnovo šolskih čebelnjakov. Akcija bo potekala od 1. marca do 31. avgusta 2016 na vseh prodajnih mestih, na katerih JUB prodaja izdelke iz družine JUBIN.

V tem obdobju bodo vsi člani ČZS lahko kupili izdelke iz družine JUBIN z 20-odstotnim popustom. Uveljavljati ga bo mogoče v trgovini podjetja JUB Design Studio in v vseh Mer-

kurjevih centrih, ki prodajajo izdelke iz družine JUBIN. V trgovini podjetja JUB bo mogoče popust uveljaviti ob predložitvi članske izkaznice, v Merkurjevih centrih pa ob predložitvi članske izkaznice in spodnje kode.

V letu 2016 nudimo tudi posebni popust pri nakupu JUBovih izdelkov za obnovo društvenih prostorov, objektov ČZS v višini 15%. Popust se lahko uveljavlja v trgovini podjetja JUB, ob predložitvi članke izkaznice.

Mag. Jelka Slatinšek

Vabilo k sodelovanju na Dnevu odprtih vrat slovenskih čebelarjev

Dan odprtih vrat slovenskih čebelarjev je že tradicionalni dogodek, ki ga skupaj s čebelarstvi društvi organizira ČZS, JSSČ. Letos ima projekt še prav posebno poslanstvo, zato bo to tudi velika priložnost za slovensko čebelarstvo. Vemo, da slovenski čebelarji v zadnjem času doživljamo medijski pogrom, s katerim so nekateri skušali zamajati ugled čebelarstva in vreči slabo luč na čebelje pridelke in izdelke slovenskih čebelarjev. V širši javnosti so se začeli pojavljati dvomi o tej dejavnosti, ki ima bogato zgodovino, tradicijo, znanje, avtohtono kranjsko čebelo, dobro razvejano mrežo čebelarjev, ki porabnikom ponujajo čebelje pridelke in izdelke, in ki je še kako pomembna za zagotavljanje opravešanja in vzpostavljanja ravnovesja v naravi ... Vse to je čebelarstvo in še veliko več.

Zato se, spoštovane čebelarke in cenjeni čebelarji, pridružite najbolj množični predstavitvi čebe-

larstva, kar jih je bilo v Sloveniji, in s tem tudi sami pomembno prispevajte k vrnitvi ugleda deželni odličnih čebelarjev. Odprite vrata svojih čebelnjakov in dokažite, da je slovensko čebelarstvo vredno ogleda in zaupanja.

Dan odprtih vrat slovenskih čebelarjev bo v petek, 17. junija 2016, seveda pa se bodo čebelarji prilagajali tudi krajevnim praznikom, tako da bodo svoja vrata odprli že pred uradno napovedanim datumu ali po njem.

Posebno povabilo

Na letošnji ApiSloveniji v Celju vas bomo tako v soboto kot tudi v nedeljo seznanili z dodatnimi in bogatejšimi vsebinami projekta Dan odprtih vrat slovenskih čebelarjev. Vse, ki se boste udeležili sejma, vabimo, da nas obiščete na Medeni ulici.

Nataša Klemenčič Štrukelj, svetovalka JSSČ

Večanje članstva

Čebelarstva društva so na terenu zelo dejavna in opravljajo veliko zelo pomembnih nalog za razvoj čebelarstva v Sloveniji. To se kaže tudi v stalnem povečanju članstva v čebelarstvih in ČZS. Številno

naših članov se je zvečalo tudi v tem letu. Hvala vsem društvom za odlično delo, ki ga opravljajo prostovoljno v dobro slovenskega čebelarstva!

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Ajdovi medenjaki

Če želite tradicionalno slovensko kulinarico povežati z medom in ajdo, vam v Izobraževalnem centru Piramida Maribor svetujemo, da pripravite medenjake z ajdovo moko. V zadnjem obdobju postaja ajda vse bolj priljubljeno živilo, predvsem zaradi ugodne prehranske sestave, pa tudi zaradi antioksidantov (predvsem iz skupine flavonoidov), ki jih vsebuje. Zato je dobrodošla v zdravi prehrani. Ajdovo medeno testo je pri mesenju nekoliko drugačno kot običajno medeno testo iz pšenične moke in ima tudi nekoliko drugačen barvni odtenek.

Ajdovi medenjaki so sivkasto rjavkaste barve, okus je prijazen, ne premočan, nekoliko grenčine pa prida ajdov, kostanjev ali gozdni med. Ajdovih medenjakov nismo krasili z nobenim dodatkom, saj želimo, da je delujejo naravno, da so čim bolj zdravi, torej s čim manj sladkorja, in da je njihov okus po pečenem medenem testu čim bolj bogat.

Sestavine: 500 g navadne ajdove moke, 500 g pšenične bele moke TIP 500, 250 g surovega masla, 3 jajca (150 g), 150 g rjavega sladkorja, 400 g ajdovega, kostanjevega ali gozdnega medu, žlička pecilnega praška (6 g), žlica sode bikarbone (10 g), 30 g vode, malo bio limonove lupine, 4 g začimb za medenjake (cimet, mleti klinčki, ingver, muškatni orešček)

Priprava: Maslo penasto stepemo z jajcem in s sladkorjem. Vmešamo med in začimbe. Sodo namočimo v vodi in dodamo. Ajdovo in belo pšenično moko zmešamo s pecilnim praškom, presejemo na stepeno jajčno zmes in zamesimo gladko testo. Iz testa z modeli izrezujemo medenjake različnih oblik ter jih zlagamo na pomaščen pekač ali peki papir. Pečemo 15 minut pri 180 °C, nato jih pustimo 60 minut, da se ohladijo, ter jih shranimo.

Avtorici recepta: Marija Horvat in dr. Blanka Vombergar, Izobraževalni center Piramida Maribor

Vaš recept pošljite na e-naslov: natasa.strukelj@czs.si.

Foto: Izobraževalni center Piramida Maribor

Povprečna cena medu v prodaji na drobno v letu 2015

Komisija UO ČZS za ekonomiko čebelarjenja je na svoji pisni seji, 15. februarja 2016, sprejela sklep, na podlagi katerega je v skladu s 13. členom Pravilnika o katastru čebelje paše, čebelarstem pašnem redu in programu napovedi medenja (Ur. l. RS, št. 60/13) ugotovila in potrdila povprečno ceno medu v prodaji na drobno v letu 2015, to pa je potrdil tudi UO na svoji redni seji, 17. februarja 2016. Ta je

podlaga za obračun povračila stroškov, ki jih imajo izvajalci pašnega reda pri razporejanju čebel. **Povprečna cena medu v prodaji na drobno v letu 2015** je bila **10,85 EUR/1 kg**. Po pravilniku je pašnina obračunana v vrednosti 10 odstotkov od cene 1 kg medu v prodaji na drobno.

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

Sporočanje dohodka iz dejavnosti

Davčni zavezanec, ki v skladu z zakonom o dohodnini ugotavlja davčno osnovo od dohodka iz dejavnosti na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov ali dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov, mora finančni upravi **predložiti obračun davka od dohodka iz dejavnosti za leto 2015 najpozneje do 31. marca 2016**. Ker oddaja obračuna v papirni obliki ni več mogoča, ga lahko sporočite samo prek sistema e-davki (potrebno je digitalno potrdilo) ali za oddajo pooblastite npr. računovodski servis.

Čebelarjem, ki davčno osnovo za osnovno kmetijsko dejavnost (torej pridelavo) ugotavljajo na podlagi pavšalne ocene dohodka na panj, **ni treba** pisati računov (za primarne čebelje pridelke) niti **sporočati prihodkov** finančni upravi, tudi če račun napišejo na željo kupca (prodaja podjetjem, občinam, šolam ...). **Sporočati pa morajo prihodke, pridobljene s prodajo predelanih izdelkov, torej prihodke od izdelkov in storitev iz naslova dopolnilne dejavnosti na kmetiji.**

Nosilci dopolnilne dejavnosti so dolžni poročati samo o prihodkih iz dopolnilne dejavnosti. Če so

na računu skupaj navedeni primarni čebelji pridelki in predelani izdelki (to je mogoče, vendar mora biti iz računa jasno razvidna vrsta blaga), odštejete prihodke od prodaje čebeljih pridelkov (med, cvetni prah, matični mleček, surov propolis, čebelje družine in matice) in davčnemu organu sporočite **samo prihodke, pridobljene s prodajo predelanih izdelkov** (mešanice, medene pijače, suho sadje v medu, oreščki v medu ...) **in storitev** (apiturizem, ogled čebelarstva ...) **iz dopolnilne dejavnosti**. Ker nekateri čebelarji še vedno menijo, da medu ne morejo prodajati, če nimajo registrirane dopolnilne dejavnosti, naj še enkrat **poudarim, da za prodajo osnovnih čebeljih pridelkov ni potrebna registracija dopolnilne dejavnosti, in to ne glede na število panjev.**

Vse nosilce dopolnilne dejavnosti obveščamo še, da morajo **dohodek** (razliko med prihodki in odhodki) **iz dopolnilne dejavnosti** – ne glede na to, da ga morajo do navedenega roka sporočiti finančni upravi – letos prvič **sporočiti tudi upravni enoti**, in sicer najpozneje **do 30. junija 2016**.

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

Izid nove knjige pri ČZS

V začetku marca 2016 bo pri ČZS izšel prevod nemške knjige z naslovom *Biologija in nadzorovanje parjenja pri medonosni čebeli*. Knjiga je bogato opremljena s fotografijami, skicami, grafi in tabelami, zato bo vsebina razumljiva vsakemu čebelarju in ljubitelju čebel, ki ima vsaj nekaj predznanja in čebelarke prakse ali si želi spoznati skrivnosti iz življenja medonosnih čebel. V knjigi so podrobno opisani postopek parjenja matice in trovov v zraku ter ugotovitve različnih poskusov za vzpostavitev nadzorovanega parjenja matic, opravljenih v Avstriji in Nemčiji s kranjsko čebelo. Pobudo za izid knjige je dal podpredsednik ČZS Franc Šmerc, ki se je leta 2014

na letnem čebelarstem zboru avstrijske rejske organizacije za kranjsko čebelo (ACA tag) srečal z avtorji knjige. Ti so nam svoje delo odstopili brez dodatnih stroškov, nemška založba pa je bila ob naši izdaji zelo kooperativna. Svoje delo sta zelo dobro opravili prevajalka dr. Špela Schrader in lektorica ga. Nuša Radinja. Knjigo bo mogoče kupiti že ta mesec na ApiSloveniji v Celju in seveda na sedežu ČZS. Cena knjige bo 38 EUR.

Dr. Peter Kozmus

Delo terenskih svetovalcev v letu 2016

Terensko svetovanje je na voljo vsem čebelarjem na območju Republike Slovenije. Delo svetovalcev na terenu obsega svetovanje pri izvajanju splošnih preventivnih ukrepov, pregledovanje čebeljih družin, ocenjevanje pravilnosti razvoja čebeljih družin v različnih naravnih razmerah, ugotavljanje morebitnih sprememb v vedenju čebel, ugotavljanje sprememb pri zalegi, pravo čebel na prevoz ter izrabo paše in druge naloge, potrebne za izboljšanje tehnologije čebelarjenja.

Poleg tega vam terenski svetovalci lahko pomagajo tudi pri ugotavljanju deleža čebel z rumenimi obročki na njihovih zadkih. Za morfološko analizo čistosti kranjske čebele v Sloveniji bodo letos v posameznih občinah zbirali vzorce čebel. Po končanem zbiranju vzorcev na terenu bo analiza opravljena v laboratoriju ČZS.

Terenski svetovalci bodo na območjih, za katera so pristojni, pripravljali tudi različne delavnice, na primer o pomenu izvajanja rejskega programa, uporabi spletnih aplikacij (eČebelar), pridelavi medu in shemah kakovosti, izpolnjevanju obrazcev v smernicah in o apitehničnih ukrepih. Sodelovali bodo tudi na tečajih za čebelarje začetnike, na katerih bodo slušateljem predstavili pomen in delovanje terenskega svetovanja v čebelarstvu.

Kontaktne podatke terenskih svetovalcev v čebelarstvu za posamezna območja lahko najdete na spletni strani ČZS v rubriki Svetovalna služba, o njih pa se lahko pozanimате tudi po tel. št.: 040/436 517.

Tomaž Samec, svetovallec JSSČ

Razpis 39. srečanja in tekmovanja mladih čebelarjev

Letošnje 39. državno srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev bo v soboto, 7. maja 2016, v prostorih OŠ Markovci, Markovci 33d, 2281 Markovci. Mentorji čebelarskih krožkov naj pisne prijave tekmovalnih ekip pošljejo na obrazcu, objavljenem na spletni strani ČZS, najpozneje do 7. aprila 2016 na e-naslov: info@czs.si ali po navadni pošti na naslov: ČZS, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica. Poznejši prijavi zaradi organizacije tekmovanja ne bomo upoštevali. Tekmovanje bo potekalo na podlagi Pravilnika o državnem srečanju in tekmovanju mladih čebelarjev, ki je objavljen na spletni strani ČZS. Na vseh težavnostnih stopnjah bo preverjanje potekalo v pisni obliki iz treh tematskih sklopov, in sicer iz teoretičnega znanja s področja čebelarstva,

prepoznavanja medovitih rastlin ter iz vprašanj o slikovnih satih. Vprašanja bodo sestavljena na podlagi učbenika Čebela se predstavi, gradiva o medovitih rastlinah, o anatomiji čebel in cvetnem prahu, ki je objavljeno na spletni strani za čebelarske krožke, ter gradiva o slikovnih satih (osnovni komplet 10 kosov in nadgradnja, komplet 5 kosov). Rezultati bodo razglašeni na sklepni prireditvi tekmovanja, pozneje pa bodo objavljeni tudi na spletni strani ČZS ter v SČ, št. 6/2016. Podroben program 39. državnega srečanja in tekmovanja mladih čebelarjev bo objavljen v letošnji 5. številki Slovenskega čebelarja. Več informacij je objavljenih na spletni strani za čebelarske krožke: www.czs.si/content/B3.

MB

Brezplačne spletne strani za čebelarje

Letos nadaljujemo lani zastavljen in začel projekt povezovanja slovenskih čebelarjev v skupno čebelarsko spletno mrežo. Zato vas vljudno vabimo, da se zgledate na našem prostoru, ki bo pred sejo dvorano, kjer boste lahko oddali zahtevo za postavitev

svoje lastne spletne strani, če menite, da vam bo to koristilo. Vaša spletna stran bo namreč povezana tudi s spletnim portalom vaše lokalne skupnosti, tako da boste v domačem okolju lahko učinkoviteje prodajali svoje čebelje pridelke in izdelke. *Branko Gaber*

GJ PANJ
IN VEČNAMENSKA VISOKA PODNICA
za prehod iz AŽ čebelarjenja na sodobno
NAKLADNO ČEBELARJENJE.
www.mojcebelnjak.si
Mizarstvo Strgar
040 464 873

VEČNAMENSKA
VISOKA PODNICA
(združljiva z LR in DB
nakladami)

Panje izdelujemo po naročilih in s sodelovanjem z umiv. dipl. inž. Ivanom Jarkovičem.

Urnik usposabljanj v marcu

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
1. mar.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	mag. Andreja Kandolf Borovšak	CRIC Gorenjske, Rožna dolina 50a, Lesce	g. Finžgar 041/633 185
2. mar.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	mag. Andreja Kandolf Borovšak	Restavracija Pridigar, Vuzenica	g. Zvikart 031/375 107
2. mar.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Tomaž Samec	Večnamenska stavba (za trgovino Jager novi gasilski dom), Sladki Vrh 9b	g. Bauman 031/261 884
2. mar.	17.00	Označevanje in tehnologija pridelave cvetnega prahu	Nataša Lilek	Dom kulture Skaručna, Skaručna	g. Gosar 041/767 595
2. mar.	17.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	CRIC Gorenjske, Rožna dolina 50a, Lesce	g. Finžgar 041/633 185
2. mar.	17.00	Apitehnični ukrepi	Boštjan Kojek	Thermana Park, Laško	g. Solar 030/604 069
3. mar.	16.00	Označevanje in tehnologija pridelave cvetnega prahu	Nataša Lilek	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	ga. Kovačević 01/729 61 24
3. mar.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	mag. Andreja Kandolf Borovšak	Prostori občinske zgradbe v Šoštaniu	g. Drev 051/341 748
3. mar.	17.00	Izvajanje pašnih redov in pašnega katastra	Jure Justinek	Čebelarški dom, Levstikova 8b, Ilirska Bistrica	ga. Urh 031/423 322
7. mar.	16.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja	Tanja Magdič	Bohinjska Bistrica, Triglavska cesta 35, Dom upokoencev	g. Rupnik 031/688 834
7. mar.	16.30	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Nataša Lilek	OŠ Dekani, Dekani 32, Dekani	g. Smrdelj 041/613067
7. mar.	16.30	Pridelava in predelava propolisa	Tomaž Samec	Dom kulture Skaručna, Skaručna	g. Gosar 041/767 595
7. mar.	17.00	Apitehnični ukrepi	Boštjan Kojek	Pri Atelšku, Povir 52, Sežana	g. Atelšek 041/649 142
7. mar.	17.00	Označevanje in tehnologija pridelave medu	mag. Andreja Kandolf Borovšak	Center za medgeneracijsko druženje, Cesta notranjskega odreda 46, Stari trg pri Ložu	g. Meden 031/344 147
7. mar.	18.00	Možnosti pridobivanja in koriščenja nepovratnih sredstev	Tanja Magdič	Bohinjska Bistrica, Triglavska cesta 35, Dom upokoencev	g. Rupnik 031/688 834
9. mar.	16.00	Označevanje in tehnologija pridelave cvetnega prahu	Nataša Lilek	Sejna dvorana občine Tolmin, Ulica padlih borcev 2, Tolmin	g. Podgornik 040/800 402
9. mar.	16.00	Pridelava in predelava propolisa	Tomaž Samec	Kulturno promocijski center Sv. Jurij ob Ščavnici, Ulica Bratka Krefta 14, Sveti Jurij ob Ščavnici	g. Žinkovič 031/524 792
9. mar.	16.00	Izobraževanje o zgodnjih narejencih	Boštjan Kojek	OŠ Selca, Selca	g. Čenčič 031/741 371
9. mar.	17.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Dvorana krajevne skupnosti Krška vas	g. Kelhar 031/893 230
9. mar.	17.00	Izdelava razvojnih načrtov	Nataša Klemenčič Štrukelj	Ribiški dom Litija, Savska cesta 3, Litija	g. Rozina 031/480 055
15. mar.	16.00	Pridelava in predelava propolisa	Tomaž Samec	Zadružni dom Zadvor, Cesta II. grupe odredov 43, Dobrunje	g. Smrekar 041/639 440
15. mar.	16.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja	Tanja Magdič	Dvorana »Otročji center Kino Laško«, Trubarjeva 13, Laško	g. Solar 030/604 069
15. mar.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	mag. Andreja Kandolf Borovšak	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	ga. Kandolf Borovšak 040/436 514
15. mar.	18.00	Možnosti pridobivanja in koriščenja nepovratnih sredstev	Tanja Magdič	Dvorana »Otročji center Kino Laško«, Trubarjeva 13, Laško	g. Solar 030/604 069
16. mar.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Nataša Lilek	Dvorana krajevne skupnosti Krška vas	g. Kelhar 031/893 230
16. mar.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Tomaž Samec	Restavracija Gastro, Rajšpova ulica 12, Ptui	g. Repič 031/484 527
16. mar.	16.00	Izobraževanje o zgodnjih narejencih	Boštjan Kojek	Čebelarški dom Hrastnik	ga. Kandolf Borovšak 040/436 514
16. mar.	16.30	Trženje čebeljih pridelkov in izdelkov	Nataša Klemenčič Štrukelj	Center za medgeneracijsko druženje, Cesta notranjega odreda 46, Stari trg pri Ložu	g. Vičič 031 390 290
16. mar.	17.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Restavracija Galaksija, Trebnje	g. Koželj 031/619 961
17. mar.	16.00	Pridelava in predelava propolisa	Tomaž Samec	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	ga. Kovačević 01/729 61 24
17. mar.	16.00	Vzreja čebeljih matic za lastne potrebe	Boštjan Noč	Šmartno ob Paki	g. Lesnjak 031/340 875
17. mar.	17.00	Vzreja rodovniških matic – biologija in kontrola parjenja	dr. Peter Kozmus	Kulturni center Semič, Prosvetna ulica 4, Semič	g. Pavlin 031/636 205
21. mar.	16.30	Označevanje in tehnologija pridelave medu	mag. Andreja Kandolf Borovšak	Ljudska univerza Postojna (Stara šola), predavalnica št. 6, Ljubljanska cesta 2, Postojna	g. Posega 031/280 247
22. mar.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	mag. Andreja Kandolf Borovšak	Čebelarški dom CD Zgorje (pri piceriji Čebelica), Valvazorjeva 2, Izlake	ga. Dolinšek 031/881 999
22. mar.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	Tomaž Samec	Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma, Sevo 13, Novo mesto	Referat višje šole 07/393 47 34

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
22. mar.	17.00	Označevanje in tehnologija pridelave cvetnega prahu	Nataša Lilek	Kulturni center Rogaska Slatina, Celjska cesta 3 a, Rogaska Slatina	g. Janžek 031/608 879
23. mar.	16.00	Označevanje in tehnologija pridelave cvetnega prahu	Nataša Lilek	Gostišče Vrbovec, Savinjska cesta 4, Nazarje	g. Podrižnik 041/420 821
23. mar.	16.00	Priprava čebelnjih pridelkov za prodajo in čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja	Tanja Magdič	Pri Atelšku, Povir 52, Sežana	g. Atelšek 041/649 142
23. mar.	18.00	Možnosti pridobivanja in koriščenja nepovratnih sredstev	Tanja Magdič	Pri Atelšku, Povir 52, Sežana	g. Atelšek 041/649 142
29. mar.	16.00	Označevanje in tehnologija pridelave cvetnega prahu	Nataša Lilek	Gasilski dom Stična	ga. Pevec 031/351 121
31. mar.	16.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	ga. Kovačević 01/729 61 24
31. mar.	17.00	Priprava čebel na pašo v stacionarnem čebelnjaku	Boštjan Noč	Zadrugi dom Oven, Oven 3d, Ljutomer	g. Vencelj 031/354 157
31. mar.	17.00	Apitehnični ukrepi	Boštjan Kojek	Čebelarški dom Žerjav	g. Mičič 041/754 272
4. apr.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Nataša Lilek	Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma, Sevnjo 13, Novo mesto	Referat višje šole 07/393 47 34
4. apr.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	mag. Andreja Kandolf Borovšak	CRIC Gorenjske, Rožna dolina 50a, Lesce	g. Stusek 041/762 651
4. apr.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	Tomaž Samec	Biotehniška šola Rakičan, Rakičan, Lendavska 3, Murska Sobota	g. Rožman 041/751 824
4. apr.	16.00	Priprava čebelnjih pridelkov za prodajo in čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja	Tanja Magdič	Čebelarški dom, Neblo 1b, Neblo	g. Stucin 041/450 240

Usposabljanja iz Programa ukrepov na področju čebelarstva

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
4. mar.	17.00	Izbrana poglavja iz biologije čebel	Franc Podrižnik	Dom kranjov Virštanj, Virštanj 11	g. Ilek 041/473 517
16. mar.	17.00	Gozdne paše	Franc Podrižnik	Dom krajevne skupnosti, Tržaška 11, Vrhnika	g. Keršmanc 031/471 194
24. mar.	16.00	Vzreja čebelnjih matic	Matija Koštomaj	Sola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje, Ljubljanska 97, Celje	g. Gradišnik 031/836 460

Izobraževanje Veterinarske fakultete – Nacionalnega veterinarskega inštituta s področja zdravstvenega varstva čebel – Uredba 2015-2016, programsko leto 2016

Izobraževanje v okviru programa izobraževanja VF NVI s področja zdravstvenega varstva čebel po uredbi za programsko leto 2016 je predmet javnega naročila, ki opredeljuje izobraževanja na področju zdravstvenega varstva čebel s poudarkom na zdravljenju in obvladovanju varoze in se izvaja po naslednjih vsebinskih sklopih: ugotavljanje in zdravljenje najpogostejših bolezni pri čebelnjih družinah, ukrepi za zaščito zdravja čebel s področja obvladovanja varoze, pravilna uporaba zdravil za zdravljenje varoze pri čebelnjih družinah in izobraževanje čebelarjev začetnikov s področja zdravstvenega varstva čebel. V kolikor čebelar pri izbranem izvajalcu opravi tovrstno izobraževanje, prejme potrdilo, ki ustreza pogojem iz ukrepa tehnična pomoč čebelarjem. Obveščamo vas, da z objavljenimi termini izobraževanj v marcu in aprilu VF Nacionalni veterinarski inštitut zaključuje izobraževanje s področja zdravstvenega varstva čebel v okviru Uredbe 2016.

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
8. mar.	16.00	Pravilna uporaba zdravil za zdravljenje varoze pri čebelnjih družinah	mag. Vida Lešnik, dr. vet. med.	OS Mežica, Partizanska cesta 16, Mežica	g. Praper 030/ 604 087
12. mar.	9.30	Izobraževanje čebelarjev začetnikov s področja zdravstvenega varstva čebel	Alenka Juric, dr. vet. med.	Celjski sejem ApiSlovenija, Dečkova cesta 1, Celje	ga. Juric 041/900 005
18. mar.	17.00	Izobraževanje čebelarjev začetnikov s področja zdravstvenega varstva čebel	Suzana Skerbiš, dr. vet. med.	Solski center Postojna, Cesta v Staro vas 2, Postojna	ga. Skerbiš 041/ 645 763
30. mar.	17.00	Izobraževanje čebelarjev začetnikov s področja zdravstvenega varstva čebel	Anita Vraničar Novak, dr. vet. med.	Center biotehnike in turizma – Grm, Sevnjo 13, Novo mesto	ga. Vraničar Novak 041/649 495
16. apr.	9.00	Izobraževanje čebelarjev začetnikov s področja zdravstvenega varstva čebel	mag. Mira Jenko Rogelj, dr. vet. med.	Čebelarški razvojni izobraževalni center, Rožna dolina 50 A, Lesce	ga. Ambrožič 031/628 499

AMES Čebelarstva tehnika TCM-13

- merjenje teže panja, temperature in vlage zraka
- **robustna in vzdržljiva** konstrukcija
- SMS-alarm ob vandalizmu (*opcija)
- primerno za vse standardne tipe panjev
- obveščanje preko SMS-ov ali spleta

- neprekinjeno delovanje **vsaj 3 leta** z eno baterijo
- možnost nastavitve obveščanja (negativni pripratek, nizka temp,...)
- **20 let** izkušenj
- več kot **50 tehnic** v uporabi
- **3 leta garancije**

Kontaktirajte nas!

AMES d.o.o.
Na Lash 30
SI-1000 Brezovca
Slovenija

T: +386 1 365 71 01
F: +386 1 365 71 02
E: info@ames.si
www.ames.si

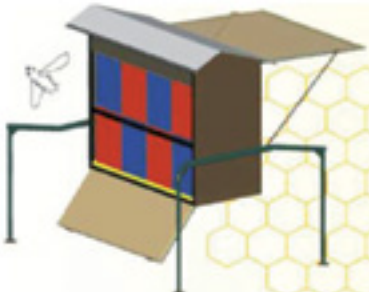
Privarčujte vaš dragoceni čas in denar ter obvarujte okolje z zmanjšanjem stroškov goriva, obrabe avtomobila in porabe baterij....

Redno izobraževanje Veterinarske fakultete – Nacionalnega veterinarskega inštituta s področja zdravstvenega varstva čebel

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
8. mar.	17.00	Praktična delavnica – uporaba organskih kislin za zatiranje varoj	Martina Skof, dr. vet. med.	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	ga. Skof 041/650 158
18. mar.	17.00	Ukrepi za zaščito zdravja čebel in pridobivanje varnih čebeljih pridelkov	Alenka Jurič, dr. vet. med.	Dom krajanov Virštanj, Virštanj 11	ga. Jurič 041/900 005

Podatki o gibanju tehtnic od 21. 1. 2016 do 20. 2. 2016

Opazovalna postaja	Gibanje tehtnice ± kg	Opis dogajanja
Bela krajina, Poljska gora	-2,3	poraba hrane
Bistriško Pohorje	-1,0	poraba hrane
Bled	-1,5	poraba hrane
Braslovče	-2,4	poraba hrane
Brežice	-2,7	poraba hrane
Dolenjske Toplice	-2,1	poraba hrane
Goričko, Dankovci	-1,6	poraba hrane
Goriško, Šempeter	-1,9	poraba hrane
Gorjanci, Kostanjevica na Krki	-2,0	poraba hrane
Ilirska Bistrica	-1,0	poraba hrane
Kanalsko, Tolminsko	-1,7	poraba hrane
Kočevski rog	-2,0	poraba hrane
Koper, Dekani	-2,1	poraba hrane
Kostrivnica, Lahomno	-2,0	poraba hrane
Kranjska Gora	-1,9	poraba hrane
Krim-Kurešček	-1,1	poraba hrane
Krško, Sevnško	-1,6	poraba hrane
Laško, Malič	-1,2	poraba hrane
Lendava	-1,6	poraba hrane
Ljutomer	-1,8	poraba hrane
Logaška planota, Menišija	-1,1	poraba hrane
Loška dolina, Kozarišče	-2,2	poraba hrane
Lovrenško Pohorje	-2,0	poraba hrane
Metlika	-1,1	poraba hrane
Podčetrtek	-2,1	poraba hrane
Ptuj, Haloze	-2,0	poraba hrane
Ribniško Pohorje	-1,8	poraba hrane
Slovenska Bistrica, Oplotnica	-1,7	poraba hrane
Slovenske gorice, Lenart	-2,5	poraba hrane
Stojna	-2,0	poraba hrane
Travna gora	-1,6	poraba hrane
Vransko, Prebold	-2,1	poraba hrane
Vrhnika, Borovnica	-1,8	poraba hrane
Žužemberk	-1,7	poraba hrane

“Čbelica na rajžo gre”

Izdelava prevoznih čebelnjakov
prilagodljiva notranja stena

Anton Ciglič s.p.
www.cebelnjaki.si, info@cebelnjaki.si
telefon: 031 681 589

DAN
najlepših
SANJ

Naj vam pade sekira v med!
Zaupajte nam srčno željo in
morda se vam uresničijo
sanje!

**ODDAJTE
ŽELJO NA
POPTV.SI**

PRODAM

Seme ajde, sorta Čebelica (okolica Celja), tel.: 041/448 885.

Sadike medovitih dreves evodije, sofore in latnatega mehurnika ter sadike drena, gloja, aronije in rakitovca, tel.: 041/921 609.

Cvetni prah, svež ali posušen, tel.: 031/803 070.

Večjo količino zamrznjenega cvetnega prahu, pakiranega po 1 ali 2 kg, tel.: 031/804 788.

Različne vrste medu ter nekaj čebeljih družin na 8 AŽ-satih, tel.: 031/269 475.

Akakijev med, cena po dogovoru, tel.: 040/463 418.

Akakijev in cvetlični med ter čebelje družine na AŽ-satih (Ruše), tel.: 041/278 425.

Akakijev, cvetlični in gozdni med (mogoča dostava), tel.: 031/651 378.

Akakijev, cvetlični, lipov in gozdni med, z opravljeno analizo, brez ostankov zdravil, tel.: 041/784 775.

Akakijev, cvetlični, kosta-njev, gozdni in hojev med ter nekaj čebeljih družin na AŽ-satih (april), tel.: 041/252 695.

Akakijev, cvetlični, kosta-njev, gozdni in hojev med ter cvetni prah in matični mleček, tel.: 041/587 573.

Akakijev, gozdni in hojev med v sodih ali kozarcih, tel.: 070/869 248.

Hojev med in cvetni prah, tel.: 02/887 37 33.

80 kg mešanega medu v sodih, mogoča menjava za čebelje družine (Ajdovščina), tel.: 041/974 072.

Tri čebelje družine v nakladnih panjih (okolica Rimskih Toplic), tel.: 041/215 828.

Štiri čebelje družine na 9 AŽ-satih, tel.: 03/809 04 70.

Pet čebeljih družin na 1/1 LR-satih, z lanskimi maticami; lahko skupaj s panji (Celje), tel.: 031/311 750.

10 rezervnih čebeljih družin na AŽ-satih, tel.: 041/355 027.

10 zdravih čebeljih družin na 1/1 LR-satih, z lanskimi maticami (Obala), tel.: 031/830 552.

10 čebeljih družin na 9 AŽ-satih, tel.: 031/304 713.

10 čebeljih družin z lanskimi maticami na mladih AŽ-satih ter deset družin na LR-satih (v začetku aprila), tel.: 031/556 244.

10 čebeljih družin na AŽ-satih (Naklo), tel.: 040/670 456.

12 rezervnih čebeljih družin z lanskimi maticami na 7 AŽ-satih, tel.: 02/545 15 50, 041/752 399.

20 rezervnih čebeljih družin na 7 AŽ-satih (Novo mesto), tel.: 031/796 931.

35 čebeljih družin na 7 satih ter akacijev, cvetlični, kosta-njev in gozdni med z označbo SMGO, pregledan na ostanke kemičnih sredstev pri KIS, tel.: 040/814 270.

Čebelje družine z mladimi maticami na 5 in 7 AŽ-satih, tel.: 041/368 115.

Čebelje družine na 5 AŽ-satih (okolica Tolmina), tel.: 041/876 838.

Čebelje družine na 5 AŽ-satih ter gozdni med v sodih, tel.: 041/385 620.

Čebelje družine na 5 do 9 AŽ-satih ter 70-litrsko nerjavečo posodo za med, tel.: 031/435 046.

Čebelje družine na 5, 7, in 10 AŽ-satih, tel.: 041/881 830.

Čebelje družine na 6, 7 in 10 AŽ-satih (marca ali aprila), tel.: 03/572 73 43, 031/766 533.

Čebelje družine na 7 AŽ-satih (Dolenjska), tel.: 041/515 004.

MIZARSTVO KRŽE

Prasilčki (5s, 7s), AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s), AŽ-Kozinc 11+3, trietažni AŽ (9s, 10s), lipovi satniki, pitalniki Franci, distančni vložki

Z veljavno čebelarsko izkaznico priznamo 4% popust pri nakupu v vrednosti več kot 42 EUR.

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (činkani). Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

MIZARSTVO KRŽE

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
Telefon/faks: 01/755-13-17
GSM: 041 420 200
E-pošta: spelakrze@yahoo.com

Čebelje družine na 7 AŽ-satih (Kočevje), tel.: 041/788 826.

Čebelje družine na 7 in 10 AŽ-satih ter nekaj cvetličnega in gozdnega medu (vzhodna Slovenija), tel.: 051/303 362.

Čebelje družine na 10 AŽ-satih (Rogaška Slatina), tel.: 041/822 366.

Čebelje družine na 10-satih, s panji ali brez njih, cena po dogovoru, tel.: 041/882 409.

Čebelje družine na AŽ-satih, tel.: 031/381 124.

Čebelje družine na AŽ-satih, tel.: 041/868 121.

Čebelje družine na AŽ-satih (aprila, Cerklje), tel.: 031/892 952.

Čebelje družine na AŽ-satih (okolica Brežic), tel.: 031/525 827.

Čebelje družine na AŽ-satih, cena po dogovoru, tel.: 040/509 091.

Čebelje družine na AŽ-satih (osrednja Slovenija), tel.: 041/759 100.

Čebelje družine na AŽ-satih, močne in zdrave, tel.: 07/818 44 28, 031/266 445.

Čebelje družine na AŽ- ter 1/1 in 2/3 LR-satih, z veterinarskim spričevalom (Kočevje), tel.: 040/455 855.

Čebelje družine na LR-satih (Vrhnika), tel.: 041/559 279.

Čebelje družine na LR-satih ter nenaseljene AŽ-panje, tel.: 031/674 883.

Čebelje družine na 2/3 LR-satih, zdrave in močne, skupaj s panji (Vipavska dolina), tel.: 041/558 384.

Čebelje družine na DB-satih ter zažičene AŽ-, LR- in DB-satnike (Kobarid), tel.: 031/870 709.

Nekaj čebeljih družin na 5 AŽ-satih, tel.: 041/960 085.

Nekaj čebeljih družin na 5 in 6 AŽ-satih (konec marca, začetek aprila, Primorska), tel.: 031/734 505.

Nekaj čebeljih družin na 5 in 7 satih, z lanskimi maticami, tel.: 041/244 590.

Nekaj čebeljih družin na 10 AŽ-satih (okolica Kranja), tel.: 04/233 17 47, 040/706 189.

Več čebeljih družin (Bela krajina), tel.: 040/331 199.

Več čebeljih družin na 5 AŽ-satih ter akacijev in kostanjev med, tel.: 031/274 933.

Več čebeljih družin na 5, 7 ali 8 AŽ-satih z lanskimi maticami in neobremenjenim voskom, tel.: 041/767 595.

Več čebeljih družin na 7, 9 in 10 AŽ-satih z lanskimi maticami (aprila), tel.: 040/470 528.

Več čebeljih družin na 9 in 10 AŽ-satih (Sevnica), tel.: 041/961 766.

Več čebeljih družin na AŽ-satih, s panji ali brez njih, ter prikolico za prevoz 10 AŽ-panjev, tel.: 051/232 409.

Več čebeljih družin v 6-satnih AŽ-panjih iz stirudura, skupaj s panji (aprila), tel.: 040/431 930.

Večje število čebeljih družin na 5, 7 in 10 AŽ-satih (Ljubljana), tel.: 031/587 523.

Gospodarske čebelje družine na LR-satih z mladimi maticami, tel.: 040/984 013.

AŽ-satnike, lipove, vrtane, brušene, lepljene, sponkane, tel.: 040/641 872.

Kakovostne lipove AŽ-satnike na šest lukenj ter zabojnik za prevoz 10-in 12-satnih AŽ-panjev na nastavljivih nogah, tel.: 031/753 345.

10-satne AŽ-panje, dve- in trietažne ter 7-satne AŽ-panje, kompletne, tel.: 041/840 357.

Starejše 9-satne AŽ-panje ter čisti vosek, tel.: 041/268 354.

Nove 7- in 10-satne AŽ-panje, tudi trietažne, tel.: 031/501 801 (po 18. uri).

Wachsverarbeitung | Imkererartikeln
Deutsch Haseldorf 75 | A-8493 Klösch, Avstrija
Tel. & faks: +43 (0) 3475 / 2270
info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas
Ponedeljek-petek
8:00-12:00 13:00-18:00
Sobota 8:00-12:00

Jezik za sporazumevanje nemščina
Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju
Logar trade d.o.o. iz Šenčurja
Jana posredovanje, zastopanje, Maribor

Kako nas najdeš:

Imejte svoj vosek pod nadzorom! Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

-Imate možnost prisostvovati predelavi vaših starih satnic oz. predelavi vašega voska!
Obvezna je predhodna telefonska najava!

-Najmanjša količina obdelave je 20kg surovega voska, oz. 50kg starih satnic.

-Garantiramo razkuževanje s paro.
Zelo ugodno razmerja kvaliteta-kakovost.

-Po želji izdelujemo vsako debelino in dimenzijo satnic.

-Obdelava voska možna skozi celo leto.

-Velika izbira pripomočkov za čebelarjenje.

Dva nova 9-satna AŽ-panja, tel.: 041/236 256.

12 ohranjenih 10-satnih AŽ-panjev z novimi satniki ter narejence na 5 in 7 satih, tel.: 02/671 90 89.

15 novih 10-satnih AŽ-panjev ter nov čebelnjak, tel.: 040/253 874.

60 rabljenih 10-satnih AŽ-panjev in 20 naseljenih 10-satnih AŽ-panjev (aprila), tel.: 040/519 189.

Večje število LR-panjev. Sprejemam naročila za LR-panje (višina naklad 1/1, 3/4, 2/3, 1/2), mogoča menjava za suho, tehnično lesno maso, tel.: 040/484 832.

Skladiščni zabojujnik znamke Containex ctx, tel.: 041/550 952.

Zabojujnik za prevoz čebel, 70 11+3-satnih AŽ-panjev omar, tip Seražin, s prostorom za točenje in panjsko tehniko, tel.: 040/238 166.

Prevozno enoto za 42 AŽ-panjev ter akacijev, cvetlični in gozdni med, lahko v 40 kg posodah ali v kozarcih, tel.: 041/330 669.

Prikolico čebelnjak s 14 naseljenimi AŽ-panji; prikolica je A-testirana, tel.: 051/370 413.

TAM 5000 z nadgradnjo za 54 10-satnih AŽ-panjev in s prostorom za točilo, dobro ohranjen, tel.: 051/308 540.

Tovornjak Iveco Zastava 50.09, atestiran za prevoz čebel, registriran do maja 2016, v odličnem stanju, cena po dogovoru, tel.: 040/295 854.

Tovornjak Iveco 55-9 z nadgradnjo za 60 AŽ-panjev, registriran do 4/2016, tel.: 041/614 683.

Čebelnjak za 15 AŽ-panjev, s panji ali brez njih, tel.: 051/262 869.

Štirisatno točilo za med in drugo čebelarsko opremo, po ugodni ceni, tel.: 041/678 886.

Plastične posode za med, 35 in 50 l, tel.: 041/625 127.

Glasilo Slovenski čebelar, letniki od 1985 do 2012, letniki niso vezani, tel.: 031/649 756.

Čebelarski suknjič in telovnik, številka 54, oblečena dvakrat, tel.: 041/231 633.

Čebelarsko moško obleko št. 54, oblečeno dvakrat, po polovični ceni (okolica Nakla), tel.: 051/222 797.

Nov 600-vatni grelec za med, tel.: 031/408 155.

KUPIM

Večje število čebeljih družin na 5 AŽ-satih, mogoča menjava za nakladne AŽ- ali 2/3 LR-panje, tel.: 041/957 627.

Več čebeljih družin na LR-satih, tel.: 031/253 929.

Rabljene 10-satne AŽ- ali LR-panje z osmukalniki ali brez njih; sem začetnik, tel.: 041/241 216.

Stojišče s čebelnjakom ali prevozno enoto (jugovzhodna Slovenija, Spodnje Posavje), tel.: 041/822 347.

PODARIM

Seme evodije, ki je lani bogato obrodila. Kuverto z znamko in vašim naslovom pošljite na naslov: Ivan Jurkovič, Magajnova 26, 1231 Ljubljana.

Čebelnjak za 15 čebeljih družin, tel.: 040/602 922.

RAZPISI ZA STOJIŠČA

Spletna stran ONS: <https://ecelebar.czs.si>

Telefonski odzivnik: 01/729 61 20

Vse vloge morajo biti v skladu s Pravilnikom o katastru čebelje paše, čebelarskem pašnem redu in programu napovedi medenja.

ČD Ajdovščina zbira prijave za akacijevu pašo maja 2016. Prijave sprejema g. Milan Lisjak, Vrtovec 10. aprila 2016, za gozdno pašo pa do 20. č. 30, 5295 Branik, tel.: 031/804 788.

KUNSTELJ

Miha Kunstelj, s. p.
GSM: +386 (0)31 352 797
e-pošta: jm-kunstelj@amis.net

inž. Jože Kunstelj, s.p.
GSM: +386 (0)31 893 276
e-pošta: jmkunstelj@amis.net

Zavrta 41
1234 Mengeš SLOVENIA
Tel./Faks: +386 (0)1 723 80 27
www.mj-kunstelj.com

HRANA ZA ČEBELE
POGAČE HONEY BEE
 (standard, proteinska)
 V MESECU MARCU

HONEY BEE PRO

- 10 %

PRAZNUJTE Z NAMI
1. ROJSTNI DAN

ČEBELARSKI CENTER LENART
 v soboto,
 12. marca 2016, od 10. ure dalje

- akcijska ponudba
- popusti
- druženje s čebelarji

 www.cebelski-center.eu Čebelski center Lenart info@cebelski-center.eu 041 474 897 031 752 626

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

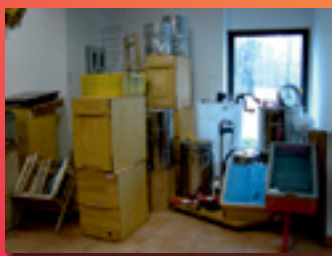
Streliška 150, Maribor - Tel/Fax: 02 / 331 80 10

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
 sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.

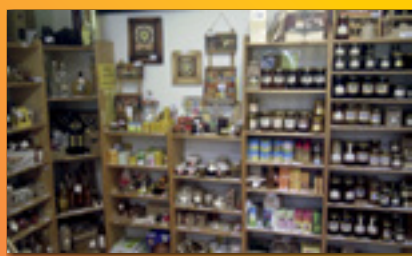
GSM: 051 / 348-426

e-mail: jana.pp@amis.net

www.cebelski-center.si

Zaščitna oprema za čebelarjenje
Posode in točila za med
Sladkor in sladkorne pogače, sirup za čebele

Nudimo vam:

Voščene šatnice AŽ, LR
Satniki AŽ - lipovi, rogljičeni
Panji AŽ, LR, LR 2/3
Drobni pribor

Kozarce za med
Pokrovčke s čebeljimi motivi
Stekleničke za propolis
Steklenice raznih oblik in velikosti
Kartonsko in plastično embalažo

PE ČEBELARNA OB PARKU

Tyrševa 26, Maribor, Tel./Fax: 02/251 60 12

Delovni čas:

Pon., sre., pet. odprto od 9h - 17h

Naročeno blago vam lahko pošljemo po hitri pošti,
 pri večji količini pa po želji dostavimo na dom!

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana Pušnik Pokrivač s.p., Maribor

ČEBELARSTVO MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
tel.: (01) 755 12 82
faks: (01) 755 73 52
apis.md@siol.net

APIS M&D®

Delovni čas:
ob delavnikih 9.00–12.00
16.00–18.00
ob sobotah 9.00–12.00

Trgovina in proizvodnja: Opekarska 16 na Vrhniki

AŽ-PANJ 10-SATNI

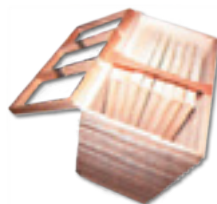
TRIETAŽNI AŽ-PANJ

NAKLADNI AŽ-PANJ

PREDELAVA VOSKA V
SATNICE
SAMO 1,15 EUR/KG

SATNIKI:
AŽ – VRTAN,
LEPLJEN, ZBIT,
LR – STANDARD LR 2/3

PRAŠILČEK
AŽ 3-, 5-, 7- IN 9-SATNI

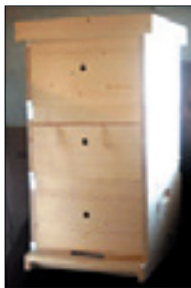
- Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti (z izjemo lomljivih izdelkov).
- Prekuhava voščin brez medu in cvetnega prahu v zaprtih plastičnih vrečah do 31. 3. 2016.
- Sati morajo biti prešteti, sicer menjava ne bo mogoča.
- Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 1,15 eur/kg.
- Vosek steriliziramo pri 125 °C. ■ Odkupujemo vosek po največ 7,00 EUR/kg.

GRELNIKI
ZA MED 187 EUR

KAKOVOSTNA RSF-POSODA
IN TOČILA

STANDARDNI LR-PANJ IN
DVOTRETINJSKI LR-PANJ

ŽICA ZA SATNIKE
250 g RSF – 4,8 EUR
250 g CINKANE – 2,5 EUR

KRMLNIK ZA PLASTENKO

STIMI – 1,20 EUR/KG
KOLIČINSKI POPUST NAD 100 KG – 1,15 EUR/KG
KOLIČINSKI POPUST NAD 200 KG – 1,10 EUR/KG

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.
- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.

Priznано vzrejalishče čebeljih matic Debevec. Sprejemamo prednaročila.
Prodamo večje število čebeljih družin na AŽ-satih. Sprejemamo naročila.

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s.p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307

GSM.: 031 351 964

e-pošta: robineli@siol.net

WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME
ČEBELARSTVO - TRGOVINA

MATIČNA REŠETKA

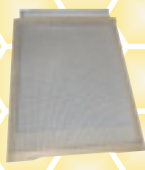
PLASTIČNO OBEŠALO

IZOLACIJSKE KASETE
AŽ, LR, LR 2/3

ČEBELJE POGAČE

SATNICE

SATNIKI

LEŠENA TESTNA MREŽA

OJAČANA RAZSTOJŠČA
Zn ali INOX

VSE ZA OBNOVO IN IZDELAVO PANJEV

Vabljeni na naš razstavno prodajni
prostor na ApiSlovenija v Celju
12. in 13. marca 2015.11. in 14. marca bo trgovina v
Gabrju zaprta.Obveščamo vas, da zaradi velikega
povpraševanja na sedežu podjetja, na sejmu ne
bo možna menjava voska za satnice.

Hvala za razumevanje!

Delovni čas: od pon. do čet.: 08-12 in 15-18, pet.: 08-15

ZMERNE CENE - TRADICIJA - KVALITETA - IZKUŠNJE, PRIDOBLEJENE V LASTNEM ČEBELARSTVU

Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

Z DRAJVOM
do 25%
popusta!

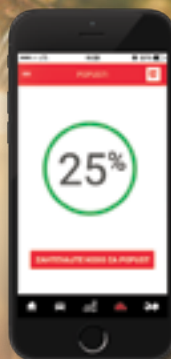
#varendrajv

Prejeto iz App Store

Prejeto iz Google play

Zavarovalnica Triglav

Vse bo v redu.

triglav

drajv.triglav.si

ZVONE ULCEJ 1955–2015

»Če bi ljudje imeli vsaj nekaj od vaše neizmerne marljivosti, organiziranosti in medsebojnega razumevanja, po-

tem bi bili ljudje mojega poklica brez dela,« je zamomljal sebi pravniku, ko je opazoval izlet čebel. Rodil se je 23. decembra 1955 na Prevaljah. V ČD Žerjav se je včlanil leta 1987 in se takoj dejavno vključil v delo društva. S svojimi pravnimi nasveti je rad pomagal članom, pripravil pa je tudi vse pomembne društvene akte. Čebele so mu omogočale prepotrebno sprostitev. Veliko vlogo je odigral pri osamosvajanju in demokratizaciji Slovenije leta 1991, za to pa je prejel številna visoka priznanja RS. Na pokopališču v Šentjanžu, kjer je tudi prebival, je bil z vojaškimi častni pokopan 3. decembra 2015. Za svoje strokovno delo na področju čebelarjenja je prejel odličje Antona Janše III. stopnje.

ČD Žerjav

JOŽE KOČMUR 1947–2015

Pred godom sv. Ambroža se je od domačih in od nas čebelarjev za vedno poslovil Jože Kocmur. Pod-

nevi je bil še pri svojih čebelah na Stari gori pri Velikem Gabru, ponoči pa je odšel v večnost. Čebelariti je začel kot mlad fant leta 1960 in čebele so ostale njegovo veselje tudi ob delu v tovarni in do zadnjega dne življenja. Član ČD Grosuplje je bil od leta 1983. Rad je pomagal pri graditvi čebelarskega doma, sodeloval je pri postavitvi čebelnjaka pri Čebelarskem centru na Brdu pri Lukovici in v drugih delovnih akcijah. Za svoje aktivno čebelarsko delo je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje ter bronasto in srebrno odličje Franca Košaka. Tudi na našem praporu bo med podporniki društva ostalo zapisano njegovo ime.

ČD Grosuplje

IVAN LIPOVEC 1934–2015

Prvi dan lanskega decembra smo se čebelarji ČD Slovenska Bistrica poslovili od našega velikega čebe-

larskega prijatelja in zvestega člana Ivana Lipovca. Življenjsko pot je začel 6. avgusta 1934. Čebelariti je začel leta 1980, leta 1990 pa se je včlanil v ČD Slovenska Bistrica. Sam je izdelal in na vrtu pred hišo postavil prelep čebelnjak, v katerem je imel povprečno po osem čebeljih družin v AŽ-panjih. Kljub temu da po številu panjev ni bil velik čebelar, pa je bil velik po duši. To so spoznali tudi številni učenci, ki so v okviru šolskih naravoslovnih dni prihajali k njemu na obisk. Prejel je vrsto priznanj in zahval, med njimi tudi odličji Antona Janše III. in II. stopnje. Pokojni Ivan je bil delovna, poštena, ustvarjalna in v napredek usmerjena osebnost.

ČD Slovenska Bistrica

KONIGIN
Tovarna čebelarске opreme iz Madžarske

www.konigin-trade.com

Nudimo Vam proizvode s 4-letno garancijo po zelo ugodnih konkurenčnih cenah z dostavo na dom

Obiščite nas na sejmi in izkoristite 10% sejmski popust!
Sejmi: Bjelovar, Pazin, Celje, Zagreb, Opatija in Split

Telefon: +386 31 266 193, +36 70 360 2881 E-mail: fodor@konigin-trade.com

N O V O!!! EKOPRŠILNIK

Novi ekopršilnik ustvarja zelo fino meglo, primerno za pršenje pripravkov za zatiranje škodljivcev na različnih področjih (čebelarstvo, sadjarstvo, vrtnarstvo ...). Preprosta uporaba in priprava zelenih koncentracij. Imetniki katerega od starejših modelov imajo ob nakupu priložnost starega zamenjati z novim ter si s tem zagotoviti dodatni popust. Po dogovoru je mogoče tudi prikaz delovanja ekopršilnika v posameznih čebelarskih društvih.

Informacije o pršilniku in prodaji po tel. št.: 041/718 743 in 041/833 056 ali na e-naslovu: brane.avsec@siol.net.

Izdelano v Sloveniji

KiPGO

ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNIČE
☎(05) 368 45 80, ☎(05) 368 45 81
GSM 051 614 683
www.kipgo.net; kipgob@gmail.com
PE LUKOVICA, BRDO 8, 1225 LUKOVICA
☎(01) 729 61 30, e-mail: cebelarna.lukovica@gmail.com

OBISČITE NAS V NAŠI SPLETNI TRGOVINI
WWW.KIPGO.NET

ZABOJNIKI ZA PREVOZ AŽ IN LR PANJEV PANJEV

NAROČENO POSLJEMO TUDI PO POŠTI!

PRIVOŠČITE VAŠIM ČEBELAM NAJBOLJŠE INVERTNE POGAČE
30% VEČJA STIMULACIJA
BESTARI: PRILITOKA 42%
DEKSTRIOZA 84 5%
MALTOZA 2,8%
TRIOZA 2%
SLADKOR 2%

IZDELUJEMO:
-PRAŠILČKE: 3S, 4S, 5S, 7S
-PANJE AŽ: 9S, 10S, po naročilu 11S, 12S
-PANJE AŽ 3E 9S, 10S, po naročilu 11S, 12S

POGONI ZA TANGENTIALNA, KASETNA IN RADIALNA TOČILA

NUDIMO IZDELAVO SATNIC IZ VAŠEGA VOSKA
-MIN. KOLIČINA VOSKA 10 KG

URNIK
BATUJE: plan. deli: 8:00-11:30, 12:30-14:00, 17:30-19:00
PE LUKOVICA: plan. deli: 8:00-12:00, 13:30-17:00
vse dni
vse dni

OBVESTILO:

Zaradi sodelovanja na čebelarških sejnih, bosta trgovini zaprti naslednje dneve:

-Batuje: 3.-4.3.2016 ter 12.3.2016

-Lukovica: 12.3.2016

APISLOVENIJA 2016

Obiščite nas na dnevih čebelarstva v Celju 13. in 14. marca 2016.

Glasiło Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Transakcijski račun ČZS: 02300-0013332083, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

KONTAKTNI PODATKI ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE: Tajništvo: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si, Anton Tomec, tajnik: 01/729 61 02, 031/236 041, anton.tomec@czs.si, Barbara Dimc, poslovna sekretarka: 041/370 409, barbara.dimc@czs.si, Boštjan Noč, predsednik: 01/729 61 06, 040/436 512, nob@czs.si. Uredništvo: Marko Borko, urednik: 01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskicebelar.php.

Priznana rejska organizacija: dr. Peter Kozmus, strokovni vodja: 01/729 61 16, 041/352 997, peter.kozmus@czs.si. **Opazovalno-napovedovalna služba:** Jure Justinek, vodja ONS: 01/729 61 31, 041/644 217, jure.justinek@czs.si, avtomatski telefonski odzivnik: 01/729 61 20, <https://ecebeler.czs.si/User/Login?returnUrl=/> Čebelarska knjižnica Janeza Goličnika: vsak prvi delovni četrtek v mesecu od 13. do 17. ure: 01/729 61 11, cebelarskajniznica@czs.si, www.czs.si/knjiznica.php.

Ohranimo čebele: www.ohranimo-cebele.si. **Sklad za ohranitev kranjske čebele:** www.czs.si/sklad.php. **Spletna trgovina ČZS:** www.czs.si/eshop/index.php.

KONTAKTNI PODATKI JAVNE SVETOVALNE SLUŽBE V ČEBELARSTVU: Lidija Senič, vodja službe: 01/ 729 61 10, 040/436 515, lidija.senic@czs.si, Vlado Auguštin, svetovalec specialist za tehnologijo čebelarjenja: 01/729 61 24, 040/436 516, vlado.augustin@czs.si, Boštjan Kojek, svetovalec specialist za tehnologijo čebelarjenja: 01/729 61 10, 030/604 015, bostjan.kojek@czs.si, Tanja Magdič, svetovalka specialistka za ekonomiko: 01/ 729 61 04, 040/436 513, tanja.magdic@czs.si, Nataša Klemenčič Štrukelj, svetovalka specialistka za ekonomiko, 01/729 61 24, 040/436 518, natasa.klemencic.strukelj@czs.si, mag. Andreja Kandolf Borovšak, svetovalka specialistka za zagotavljanje varne hrane: 01/ 729 61 33, 040/436 514, andreja.kandolf@czs.si, Nataša Lilek, svetovalka specialistka za zagotavljanje varne hrane: 01/ 729 61 29, 040/436 519, natasa.lilek@czs.si, Tomaž Samec, svetovalec specialist za zagotavljanje varne hrane: 01/ 729 61 18, 040/436 517, tomas.samec@czs.si, Zlatica Kovačević, administrativna delavka, 01/729 61 24, zlatica.kovacevic@czs.si.

Uredniški odbor: Vlado Auguštin, Marko Borko, Brane Borštnik, Janez Gregori, prof. biol., Maksimiljan Gržina, Borut Preinfalk, dr. vet. med., dr. Maja Smodiš Škerl, dr. vet. med., Tone Žakelj

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Oddaja prispevkov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s Čebelarskim terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Reklamni oglasi: cela barvna stran 500 € (ovitek) oz. 300 € (notranjost), pol strani 150 €, tretjina strani 100 €, četrt strani 70 €, petina strani 50 €, pasica 20 €. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %. Člani lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Osmrtnice ne smejo biti daljše od 200 besed. Cene so brez DDV.

Priprava za tisk in tisk: Medium, d. o. o., Žirovnica 60c, 4274 Žirovnica

Tiskano na papirju s FSC certifikatom (trajnostno gospodarjenje z gozdovi).

Naklada: 8000, tiskano: 25. 2. 2016

Glasiło Slovenski čebelar, ki ga izdaja Čebelarska zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici, je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS pod zaporedno številko 585.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

ČEBELARSKA OPREMA

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Izdelano s smislom za detajle

PANJ LR IZ UMETNE MASE

- hladen poleti in topel pozimi, ker je izoliran s poliuretanom
- odporen na temperaturo do 110° C
- prihranek pri času in denarju saj ni posebnega vzdrževanja, barvanja...
- možnost razkuževanja vseh delov panja
- lahek za prenašanje, z ročaji za lažje dvigovanje
- dolga življenjska doba
- nakup panja po posameznih delih.

Delovni čas trgovine:

od ponedeljka do petka:

9.00 - 12.00 in 13.00 - 17.00

ob sobotah: 9.00 - 12.00.

Izkoristite **PREDSEZONSKI POPUST 7%** na 4-satna točila za med ročna in motorna (Art. 4105 in 4104) ter posode za med 35, 50 in 100 kg (Art. 2006, 2106, 2212).

Predsezonski popust velja od 01.03.2016 do 31.03.2016 oz. do prodaje zalog.

POPUST 7%

SKLADIŠČNE POSODE S HERMETIČNIM TESNENJEM - KONIČNE

Zložijo se lahko ena v drugo ali ena na drugo (maksimalno tri posode), kar vam omogoča boljšo izrabo prostora.

Vabimo vas, da obiščete naš razstveni prostor na Apišlovenija v Celju.

ČEBELJE POGAČE

Medopip plus, Medopip standard in Apifonda.

POLNILNA NAPRAVA ZA MED S KROŽNO MIZO

- možnost polnjenja vseh količin od 5 g do 34 kg
- vseh kazencev ne glede na velikost in obliko
- natančnost polnjenja: +/- 2 g.

LOGAR TRADE d.o.o.

Poslovna cona A 41, SI-4208 Šenčur

Tel.: 04 25 19 410, info@logar-trade.si, www.logar-trade.si

NAROČENO BLAGO VAM LAHKO ODPOŠLJEMO S PAKETNO POŠTO.